

ՀԱՍՍԱՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐԱԳԱԾՈՏՆԻ ՄԱՐԶ

ՎԱՐԴԵՆԻՍ ՀԱՄԱՅՆՔԻ

2017-2021 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ

ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Մշակվել է համայնքի ղեկավարին կից գործող «Վարդենիս համայնքի զարգացման հնգամյա ծրագրի և տարեկան բյուջեի կառավարման խորհրդակցական մարմնի» կողմից

Ներկայացվել է՝ համայնքի ղեկավար ԿԱՄՈ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԻ կողմից

Հաստատվել է՝ համայնքի ավագանու 22 .11.2016թ.թիվ
37 որոշմամբ

Գ.ՎԱՐԴԵՆԻՍ 2016թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔ.....
2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ.....
3. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄ ԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ
4. ՀԶՀԾ-Ի ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ.....
5. ՀԶՀԾ-Ի ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ.....
6. ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ.....

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ ՈՂՋՈՒՅՆԻ ԽՈՍՔԸ

ՀՀ Արագածոտնի մարզի Վարդենիս համայնքի 2017-2021թթ. Ձարգացման հնգամյա ծրագիրը (այսուհետ՝ ՀԶՀԾ) մշակելիս հաշվի է առնվել, որ համաձայն 2015 թվականի դեկտեմբերի 6-ին փոփոխված ՀՀ Սահմանադրության 181-րդ հոդվածի, ՏԻՄ-երը՝ համայնքի ավագանին և համայնքի ղեկավարը, ընտրվում են հինգ տարի ժամկետով, և 210-րդ հոդվածի, «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքը պետք է համապատասխանեցվի Սահմանադրությանը և ուժի մեջ մտնի 2017 թվականի հունվարի 1-ից: Հաշվի առնելով այդ պահանջները՝ մշակվել է համայնքի զարգացման ոչթե քառամյա, այլ հնգամյա ծրագիր:

ՀԶՀԾ-ն մշակվել է՝ հիմք ընդունելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն ու լիազորությունները նրանց գործունեության բնագավառներում (ուղորտներում), ՀԶՀԾ-ի մշակման և կառավարման վերաբերյալ համապատասխան հոդվածների դրույթները, ինչպես նաև Արագածոտնի մարզպետի կողմից ներկայացված համայնքի հնգամյա զարգացման ծրագրի մշակման մեթոդական ուղեցույցը:

Ներկայացվող ՀԶՀԾ-ն առաջիկա հինգ տարիների համար հանդիսանալու է Վարդենիս համայնքի զարգացման հիմնական փաստաթղթերից մեկը: ՀԶՀԾ-ի բովանդակությունը պայմանավորված է համայնքի ռեսուրսային (մարդկային, գույքային, ֆինանսատնտեսական, տեխնիկականայլ) հնարավորություններով, համայնքային ծրագրերի իրականացման և ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցների և ենթակառուցվածքների առկայությամբ:

ՀԶՀԾ-ում հնարավորինս հաշվի են առնվել համայնքի հանրային ծառայությունների մատչելիության և հասանելիության, նոր ծառայությունների մատուցման և դրանցով պայմանավորված լրացուցիչ ծախսեր առաջանալու խնդիրները:

ՀԶՀԾ-ն մշակելիս որպես կողմնորոշիչ են դիտարկվել համայնքի զարգացնելու անհրաժեշտությունը, համայնքի տարածքում տնտեսական գործունեության խրախուսման առկա հնարավորությունները, տնտեսության տարբեր ճյուղերի զարգացման (հատկապես՝ արտադրական կազմակերպությունների, փոքր և միջին բիզնեսի և այլնի) հնարավորությունները, արդյունավետ կառավարման իրականացումը: Վեր հանված հիմնախնդիրների հիման վրա, ելնելով «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներից, համայնքի ղեկավարը՝ համայնքի աշխատակազմի և (ԽՄ) հետ միասին մշակել է համայնքի 2017-2021թթ. ՀԶՀԾ-ն, որը քննարկվել և հաստատվել է համայնքի ավագանու կողմից և դրվել է գործողության մեջ:

Համայնքի 2017-2021թթ. ՀԶՀԾ-ում ներառված են Վարդենիս համայնքի տարածական զարգացումը սահմանող՝ քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի մշակման կամ դրանց փոփոխման (լրացման) մասին դրույթներ, շրջակա միջավայրի պահպանմանն ուղղված նախատեսվող միջոցառումներ, համայնքում գործարար միջավայրի բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ, աղետների ռիսկերի կառավարման և քաղաքացիական պաշտպանության հիմնական մոտեցումներ, համայնքի կոմունալ ենթակառուցվածքների զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ: ՀԶՀԾ-ն ներառում է նաև Վարդենիս համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամների նախընտրական ծրագրերի բաղադրիչները: Այն համայնքի ներդաշնակ և համաչափ զարգացման, Վարդենիսի բնակիչների բարեկեցության ապահովման համար առաջիկա հինգ տարիներին ընդունված ծրագիր է, որը հանդիսանալու է համայնքի ամենօրյա փաստաթուղթը:

ԽՄ-ը, փաստաթուղթը մշակելիս, հատուկ ուշադրություն է դարձրել և ձգտել, որպեսզի այն հնարավորինս համահունչ լինի գործողության մեջ դրված ՀՀ ռազմավարական, մարզային և տարածաշրջանային զարգացման ծրագրերին՝ ակնկալելով ՀՀ պետական կառավարման մարմինների, քաղաքացիական հասարակության և

մասնավոր հատվածի կազմակերպությունների հետ լիակատար փոխըմբռնում ՀԶԾ-ում ներկայացված խնդիրների առնչությամբ և արդյունավետ համագործակցություն դրանց լուծման գործում:

2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

2.1 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վարդենիս գյուղը գտվում է Ապարանից 5 կիլոմետր հարավ-արևելք, Քասախ գետի միջին հոսանքի շրջանում, գետի աջ և ձախ ափերին: Արագած սարից դեպի Քասախ գետը հասնող Ապարանի սարահարթը մոտ երեք կիլոմետր խորության ու երկու կիլոմետր լայնության կիսաշրջանաձև գոգավորություն- հարթություն է ստեղծել: Գյուղը գտնվում է հենց այդ գոգավոր հարթության ներսում: Սկզբնապես եղել է լեռնային թեքությունների կամ ներկայիս բնակավայրի արևմտյան հատվածի վրա:

19-րդ դարավերջին և 20-րդ դարասկզբին բնակիչները տներ են կառուցել ներկայիս բնակավայրի հյուսիս-արևելյան, արևելյան հարթություններում կամաց-կամաց անցել են գյուղամիջյան առուն ու մոտեցել Քասախ գետին:

Գյուղատեղի ընտրությունը կատարված է մեծ ճշտությամբ: Բնակավայրը բոլոր ուղղություններում գտնվելով սարահարթից ցածր՝ ապահովված է քամիներից: Արևմուտքից Արագած սարի կողմից եկող և գյուղի մեջ ձորի վերածված իջվածքով հոսում է Վարդենիս գետակը, որը բերում է Արագածի ջրերը և ջրովի դարձնում գյուղի հարավային հատվածի բանջարանոցները: Այս գետակը հատկապես վտանգավոր Հյուսիսից հարավ, Քասախ գետի հունին զուգահեռ, գյուղամիջով անցնող առուն ոռոգման նպատակով փորվել է ավելի քան երկու- երեք հազարամյակ առաջ: Այն սնվել է Քասախի ջրով և իր միջնամասում աշխատեցրել է երեք քարով ջրաղաց: Գյուղի կլիման ցամաքային է՝ ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը 4,3 աստիճան է: Հունվարի միջին ջերմաստիճանը՝ -9,6 աստիճան (նվազագույնը՝ -33 աստիճան), հուլիսին՝ 16,6 (առավելագույնը՝ 32 աստիճան): Ձմեռը տևական է՝ 5-6 ամիս, կայուն ձնածածկույթով: Սառնամանիքային օրերի թիվը 134 է (Արարատյան դաշտում՝ 200 օր): Տեղումները տարեկան կազմում են 550-700 միլիմետր (Արարատյան դաշտում՝ 200-350 միլիմետր): Վարդենիսի տարածքը Հայաստանի համեմատաբար խոնավ շրջաններից է: Շուրջ 5 կիլոմետր Վարդենիսի տրածքով է հոսում Քասախ գետը: Վարդենիս գյուղի հարավային մասում, գյուղից մոտ 2կմ հեռավորությամբ գտվում է Ապարանի ջրամբարը: Վարդենիսը հարուստ է սառնորակ աղբյուրներով: Հայտնի են Յոթնյակնը (Յոթ վերք), Լուս աղբուրը: Վարդենիսի դաշտերը ծածկված են լեռնատափաստանային բուսականությամբ: Վարդենիս գյուղի բարձրությունը ծովի մակերևույթից կազմում է 1850 մետր:

Ունի զով, առողջարար կլիմա:

Տները երկհարկանի և մեկհարկանի են, քարաշեն, բարետես: Գյուղը կանաչապատ է: Համայնքի բնակչության թիվը՝ 1828 թվականի աշնանը գյուղում հաստատվել է Խոյից գաղթած 36, Բայազետից՝ 9, Մուշից՝ մեկ ընտանիք՝ 248 մարդ (123 տղամարդ, 125 կին): 1897 թ-ին գյուղն ունեցել է 1068, 1918թ-ի սկզբին՝ ավելի քան 2000, 1926թ-ին՝ 1190, 1939թ-ին՝ 1347, 1959թ-ին՝ 706, 1970թ-ին՝ 623, 1979 թ-ին՝ 562, 1989թ-ին՝ 673, 2002թ-ին՝ 675 բնակիչ, 2007թ-ին՝ 750 բնակիչ, 330 տղամարդ, 420 կին, 2016թ հունվարի մեկի դրությամբ 814 բնակիչ՝ 390 տղամարդ և 424 կին: Գյուղի վարչական տարածքը կազմում է 2722,0 հա, հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 55 կմ, մարզկենտրոնից՝ 30 կմ, տարածաշրջանային կենտրոնից՝ 5 կմ:

Համայնքն իր վարչական սահմաններով սահմանակից է Քուչակ, Չքնաղ, Կայք, Եղիպատրուշ գյուղական համայնքներին: Համայնքի բնակչության 45 % կազմում են տղամարդիկ և 55 % կանայք:

Բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմն այսպիսին է՝ (աղյուսակ 1): Գործազուրկների մեծամասնությունը կազմում են կանայք: Տղամարդկանց աշխատունակ մի մասը զբաղված է արտագնա աշխատանքով: Համայնքի բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմը ներկայացված է աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 1.

Համայնքի մշտական բնակչության տնային տնտեսությունների ցուցանիշները (01.10.2016 թ. դրությամբ)

Հ/Հ	Ցուցանիշները	Մարդ
1.	Բնակչության թվաքանակը, մարդ	814
2.	Տնային տնտեսությունների թվաքանակը	198
2.1	Այդ թվում՝ ժամանակավոր կացարաններում /վագոն, տնակ/ բնակվող	-
2.2	Կիսակառույց տներում բնակվող	-
3.	Ընտանեկան նպաստատացող ընտանիքների քանակը	29

Աղյուսակ

2. Համայնքի բնակչության տարիքային և սոցիալական կազմի ցուցանիշները (01.10.2016 թ. դրությամբ)

Հ/Հ	Ցուցանիշները	Ընդամենը	Կանայք	Տղամարդիկ
1.	Համայնքի բնակչության թիվը, այդ թվում՝	814	390	424
	մինչև 1 տարեկան	12	4	8
	1-2 տարեկան	17	8	9
	3-4 տարեկան	25	13	12
	5-6 տարեկան	38	20	18
	7-10 տարեկան	40	21	19
	11-14 տարեկան	27	11	16
	15-17 տարեկան	28	16	12
	18 և ավելի տարեկան	617	306	311
2.	Կենսաթոշակառուներ (ներառյալ հաշմանդամներ) այդ թվում՝	104	54	50
	Տարիքային և աշխատանքային	47	25	22

3.	Միակողմանի ծնողագուրկ երեխաներ	1	1	0
4.	Երկկողմանի ծնողագուրկ երեխաներ	0	0	0
5.	Հաշմանդամ երեխաներ	1	0	0
6.	Խնամակալության հանձնված երեխաներ	0	0	0
7.	Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցներ		-	
8.	Արցախյան պատերազմի մասնակիցներ			
9.	Հաշմանդամներ	58		
10.	Զբաղվածներ	400		
11.	Գործազուրկներ	174	100	74
12.	Ընտանեկան նպաստների պետական համակարգում գրանցված ընտանիքների թիվը	29		
13.	Արցախյան պատերազմում զոհվածների ընտանիքների թիվը	0	0	0

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄ¹

Հ/հ	Ցուցանիշներ	Զափի միավոր	2016թ. փաստ.	2017թ. կանխ.	2018թ. կանխ.	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.	2021թ. կանխ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Համայնքի վարչական տարածքը	հա	2722,0	2722,0	2722,0	2722,0	2722,0	2722,0
2.	Բնակչության թիվը, այդ թվում	մարդ	814	818	820	825	830	835
	կանայք	մարդ	390	392	395	400	410	415
	տղամարդիկ	մարդ	424	424	425	425	420	420
3.	Բնակելի առանձնատների թիվը	տուն	208	208	208	210	210	212
	ընդհանուր մակերեսը	հազ.քմ	245	245	245	247	247	249
4.	Տեղափոխվող աղբի քանակը	տոննա	4	4	4	4,5	4,5	5
	այդ թվում՝ բնակչությունից	տոննա	4	4	4	4,5	4,5	5
5.	Սանիտարական մաքրման և աղբահանության մեքենայական պարկի մեքենա-մեխանիզմների քանակը	միավոր	0	0	0	1	1	1
6.	Սանիտարական մաքրման տարածքը	հա	0,2	0,2	0,5	0,5	0,8	0,8
7.	Ոռոգման ցանցի երկարությունը	կմ	0	0	0	0,3	0,5	0,5
8.	Ոռոգելի հողերի մակերեսը	հա	0	0	6	10	10	12
9.	Խմելու ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգի երկարությունը	կմ	6,2	6,2	6,2	6,2	6,5	6,5
16.	Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների երկարությունը	կմ	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
17.	Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների մակերեսը	հազ.քմ	43,5	43,5	43,5	43,5	43,5	43,5
18.	Խոշոր եղջերավոր անասունների քանակը, այդ թվում՝	գլուխ	668	650	620	650	700	735
	կովերի	գլուխ	339	406	303	350	380	403
19.	Մանր եղջերավոր անասունների քանակը, այդ թվում՝	գլուխ	323	360	317	300	320	332
	ոչխարների	գլուխ	10	10	4	0	0	0
	այծերի	գլուխ	0	0	0	0	0	0

20.	Առևտրի և ծառայությունների օբյեկտների թիվը, այդ թվում՝	հատ	1	1	1	1	2	2
	առևտրի օբյեկտներ	հատ	1	1	1	1	1	1
21.	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի մակերեսը	հա	695.7	695.7	695.7	695.7	695.7	695.7
22.	Վարձակալությամբ տրամադրված հողերի մակերեսը	հա	64.5	64.5	64.5	64.5	64.5	64.5
23.	Վարձակալությամբ տրամադրված հողերի օգտագործման մակարդակը	%	90	90	95	95	99	100
24.	Բնակարանի կարիքավոր ընտանիք. թիվը	ընտ.	35	40	45	45	50	50
	զբաղեցրած հողատարածքը	հազ.քմ	35.0	40.0	45.0	45.0	50.0	50.0
	շենքի տարածքը	քմ	3500	4000	4500	4500	5000	5000
	երեխաների թիվը	մարդ	80	100	120	120	130	130
	խմբերի թիվը	խումբ						
	աշխատողների թիվը	մարդ	4	5	5	5	6	7
26.	Հանրակրթական դպրոցների թիվը	հատ	1	1	1	1	1	1
	աշակերտների թիվը	մարդ	98	105	107		100	105
	աշխատողների թիվը	մարդ	23	19	21	25	27	28
	մանկավարժների թիվը	մարդ	18	17	18	18	19	20
	դասարանների թիվը	դաս.	12	12	12	12	12	12
27.	Մշակութային հիմնարկների թիվը	հատ	0	0	0	0	0	0
	երեխաների թիվը	մարդ	0	0	0	0	0	0
	խմբերի թիվը	խումբ	0	0	0	0	0	0
28.	Առողջապահական հիմնարկների թիվը	հատ	0	0	0	0	0	0
	այցելուների թիվը	մարդ	0	0	0	0	0	0
	աշխատողների թիվը	մարդ	0	0	0	0	0	0
29.	Սոցիալապես խոցելի ընտանիքների թիվը	ընտ.	54	55	53	50	45	40
30.	Կենսաթոշակառուների թիվը	մարդ	101	101	104	105	117	117
31.	Հաշմանդամների թիվը	մարդ	52	53	58	59	59	20
32.	Ծնողազուրկ երեխաների թիվը	մարդ	1	1	1	1	1	1
33.	Աշխատունակների թիվը	մարդ	590	595	594	590	500	500
34.	Զբաղվածների թիվը	մարդ	209	215	206	215	315	320
35.	Գործազուրկների թիվը	մարդ	90	85	90	104	115	120
36.	Ընտանեկան նպաստի համակարգում հաշվառված ընտանիքներ թիվը	ընտ.	25	26	23	24	25	25
37.	Ընտանեկան նպաստ ստացող ընտանիքների թիվը	ընտ.	25	25	23	24	25	25
38.	Բնակչության մեկ շնչին ընկնող բյուջետային եկամուտը	հազ. դրամ	17.6	19.3	22.4	23.1	24.8	25.6
39.	Բնակչության մեկ շնչին ընկնող բյուջետային ծախսը	հազ. դրամ	18.6	20.0	23.4	24.3	26.2	27.1
40.	Սեփական եկամուտների տեսակարար կշիռը համայնքի բյուջեի ընդհանուր եկամուտների մեջ	%	33.0	29.6	34.4	33.6	31.1	30.0
41.	Կապիտալ ծախսերի տեսակարար կշիռը բյուջեի ընդհանուր ծախսերի մեջ	%	12.0	9.6	22.1	18.8	17.3	19.6
42.	Համայնքի բյուջեի եկամուտների փաստացի կատարումը հաստատված պլանի նկատմամբ	%	95.0	94.5	96.0	92.8	94.0	98.0
43.	Համայնքի աշխատողների աշխատանքի վարձատրության ծախսերի տեսակարար	%	48.1	55.0	61.2	64.6	61.7	59.1

	կշիռը բյուջեի ընդհանուր ծախսերի մեջ							
--	-------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

¹ Այս աղյուսակում բերված՝ համայնքի ընդհանուր և ոլորտային հիմնական ցուցանիշների ընտրությունը պայմանավորված է համայնքի փոքր չափերով և առանձնահատկությունները բնորոշող չափանիշներով:

2.2 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍՈՑԻԱԼ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ

Վարդենիս գյուղական համայնքի ավագանու 2015 թվականի դեկտեմբերի 18-ի N 16 որոշմամբ հաստատված 2016 թվականի բյուջեն եկամտային մասով կազմել է **16 335.5** հազար դրամ, ծախսերի գծով՝ **14 696.5** հազար դրամ: Վարդենիս գյուղական համայնքի ավագանու 2016 թվականի հունվարի 15-ի թիվ 1 որոշմամբ 2016 թվականի բյուջեն (ճշտված բյուջե) եկամտային մասով փոփոխվել է **16 639.1** հազար դրամ, ծախսերի գծով՝ **15 239.1** հազար դրամ: 2016 թվականի բյուջեի եկամուտների մեջ համայնքի սեփական եկամուտներ բաժինը կազմում է **38.0 %՝ 6 219.5** հազար դրամ:

2.3 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐՎՈՂ ԳՈՒՅՔԻ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Համայնքի սեփականություն համարվող գույքի ցանկը սահմանվել է ՀՀ կառավարության 14.03.1997թ. թիվ 51 որոշմամբ: Ներկայումս համայնքի սեփականություն համարվող գույքն ունի հետևյալ ցանկն ու վիճակը **(աղյուսակ 3)**՝

- ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգ՝ խմելու ջրի ջրատար , որը ունի ընթացիկ վերանորոգման կարիք,
- ներհամայնքային նշանակության փողոցներ և ճանապարհներ, որոնք ունեն բարեկարգման և/կամ ասֆալտապատման կարիք,
- գերեզմանատներ՝ 3 հատ, 3- ը ունեն ցանկապատման կարիք,
- գյուղապետարանի վարչական շենք, ունի մասնակի կապիտալ վերանորոգման կարիք,
- ոռոգման համակարգ, ունի կապիտալ վերանորոգման կարիք,
- նախկին կուլտուրայի տան վթարային շենք, անհրաժեշտություն կա կառուցելու նոր համայնքային կենտրոն,
- Հայրենական Մեծ պատերազմում զոհվածների հիշատակին նվիրված հուշարձան, տարածքը չբարեկարգված:

Աղյուսակ 3. Համայնքի սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքների վիճակի գնահատում

Հ/հ	Կառույցը	Հասցեն	Կառուցման տարեթիվը	Ծավալը	Ընդհանուր վիճակի գնահատականը	Նորոգման / վերականգնման փոխարինման կարիքը	Այլ նշումներ
1.	Խմելու ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգ	գ.Վարդենիս	1970 - 1998թթ.	6,2 կմ	բավարար	ընթացիկ նորոգման	
2.	Ներհամայնքային նշանակության ճանապարհներ	գ.Վարդենիս	1960թ.	1,2կմ	բավարար	Ասֆալտապատ ընթացիկ նորոգում	
3.	Ներհամայնքային փողոցներ	գ.Վարդենիս		5,2 կմ	վատ	բարեկարգման	
4.	Գերեզմանատուն	գ.Վարդենիս		3 հատ	բավարար	առանց ցանկապատման	
5.	Գյուղապետարանի վարչական շենք	գ. Վարդենիս	1966թ	1 հատ	բավարար	Մասնակի վերանորոգում	
6.	Ոռոգման համակարգ	գ. Վարդենիս	1989թ.		վատ	Կապիտալ վերանորոգում	
7.	Նախկին կուլտուրայի տան վթարային շենք	գ. Վարդենիս	1964թ.	1 հատ	վթարային	Կա նոր շենքի կարիք	

8.	Հուշարձան՝ նվիրված Հայրենական Մեծ պատերազմում զոհվածների հիշատակին	գ. Վարդենիս	1976թ.	1 հատ	Բավարար	Ունի բարեկարգման կարիք	
----	--	-------------	--------	-------	---------	------------------------------	--

2.4 ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

2016թ. սեպտեմբերի 18-ին կայացած ՏԻՄ-երի ընտրությունների արդյունքում ընտրվել են համայնքի ավագանին՝ բաղկացած 5 անդամներից, և վերընտրվել է համայնքի ղեկավարը, որը կազմավորել է համայնքի աշխատակազմը՝ բաղկացած 7 աշխատակիցներից: Ստորև բերվում է համայնքի ղեկավարի և աշխատակազմի աշխատակիցների հաստիքացուցակը և պաշտոնային դրույքաչափերը՝

- համայնքի ղեկավար - 1 միավոր, 240,0 հազ. դրամ
- համայնքի աշխատակազմի քարտուղար - 1 միավոր, 115,0 հազ. դրամ
- համայնքի ղեկավարի տեղակալ - 1 միավոր, 110,0 հազ. դրամ
- առաջատար մասնագետ - հաշվապահ - 1 միավոր, 110,0 հազ. դրամ
- առաջատար մասնագետ – հարկահավաք - 1 միավոր, 110,0 հազ. դրամ
- երկրորդ կարգի մասնագետ - 0,5 միավոր, 40,0 հազ. դրամ
- երկրորդ կարգի մասնագետ - 0,5 միավոր, 40,0 հազ. դրամ
- հավաքարար - 1 միավոր, 73,0 հազ. դրամ
- Ընդամենը ամսական գումարը - 7 միավոր, 838,0 հազ. Դրամ

2.5 ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿՈՄՈՒՆԱԼ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքը չունի գլխավոր հատակագիծ և քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր (գոտիավորման նախագիծ, ընթացիկ քաղաքաշինական քարտեզ, քաղաքաշինական կադաստր, քաղաքաշինական կանոնադրություն և այլն):

Համայնքի սեփականություն համարվող <Յոթ -վերք> և <Լուս աղբյուր> կոչվող աղբյուրներից ինքնահոս եկող խմելու ջրատարը կապիտալ վերանորոգվել է 1998 թվականին <<Փրկեցեք երեխաներին>> ծրագրով, 2009-2014 թվականներին <<Վորդ Վիժն>> կազմակերպության կողմից, 2012 թվականին <<Վերջին օրերի սրբեր>> կազմակերպության կողմից, սակայն ներկայումս ջրատարի որոշ հատվածներում կարիք կա ընթացիկ նորոգման:

Համայնքի բնակչությունը խմելու ջրով ապահովված է ամբողջապես:

Համայնքի տնամերձ հողամասների 30 տոկոսը ոռոգվում է <Քասախ> գետից սկիզբ առնող առվակով, սակայն համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնական համակարգ:

2015 թվականին ավարտվել է գազաֆիկացման ներքին ցանցի կառուցումը, սակայն առայժմ համայնքի բնակչության 60 տոկոսն է օգտվում կապույտ վառելիքից:

Համայնքում աղբահանությունն իրականացվում է ոչ բավարար: Համայնքը չունի աղբատար մեքենա, առանձին հատկացված աղբավայր, որն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի մաքրության, գեղատեսիլ բնության վրա և մեծանում է վարակիչ հիվադությունների տարածման վտանգը:

Համայնքում կան 3 գերեզմանատուն, որոնք ցանկապատված չեն, որի պատճառով անասուններն անարգել մուտք են գործում այդ գերեզմանատների տարածքներ՝ առաջացնելով բնակչության արդարացի դժգոհությունը:

2.6 ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՈՉ ԲՆԱԿԵԼԻ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՄՊԱՍԱՐԿՈՒՄ

Համայնքում բազմաբնակարան բնակելի շենքեր չկան, իսկ բնակելի առանձնատների քանակը 208 է, որոնց ընդհանուր մակերեսը կազմում է մոտ 24585,6 քմ: Առանձնատների մեծ մասը վերանորոգման կարիք ունի, իսկ նորաբաժան ընտանիքների համար անհրաժեշտ են նոր առանձնատներ: Սակայն, բնակչության սոցիալական վատ պայմանների պատճառով առանձնատների վերանորոգման աշխատանքներ կատարվում են միայն խիստ անհրաժեշտության դեպքերում, իսկ նոր առանձնատներ համարյա չեն կառուցվում:

2.7 ՀՈՂ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

- Համայնքի վարչական տարածքը կազմում է 2722,0 հա, այդ թվում՝
- գյուղատնտեսական նշանակության հողեր – 2087,5 հա,
- բնակելի ֆոնդի հողեր – 127,1 հա,
- բնապահպանական նշանակության հողեր – 6,3 հա,
- անտառային և ջրային ֆոնդերի հողեր – 482,0 հա,
- արդյունաբերական նշանակության հողեր – 15,6 հա,
- էներգետիկայի ենթակառուցվածքների հողեր – 345 հա:

1991թ. հանրապետությունում իրականացված հողի սեփականաշնորհմանը մասնակցել են համայնքի բոլոր 195 տնային տնտեսությունների 201 ընտանիքները: Համայնքի սեփականաշնորհված հողերի մեկ հողաբաժնի չափը կազմել է 2,2 հա, այդ թվում 2 , 02 հա-ը՝ վարելահող (տնամերձի հետ միասին), 0,18հա-ը՝ խոտհարք:

Համայնքի սեփականություն համարվող հողերը կազմում են 695,7 հա, որոնցից 58,6 հա

վարելահողերը և մոտ 519,1 հա արոտավայրերը (1 տարի ժամկետով) վարձակալությամբ տրամադրվում է համայնքի բնակիչներին:

2.8 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում չկա գյուղատնտեսական նշանակության հողերի ոռոգման համակարգ, այդ պատճառով համայնքի բնակչությունը հողագործությունից մեծ եկամուտներ չի կարողանում ստանալ: Համայնքում ավելի զարգացած է անասնապահության ճյուղը: Մակայն, դրա հետագա զարգացման համար համայնքում խոտհարքների տարածքները չեն բավականացնում, այդ պատճառով համայնքի վարելահողերն աստիճանաբար վերածվում են խոտհարքների կամ բնակչությունն անասնակերի մի մասը ստիպված է լինում գնել հարևան համայնքներից: 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, համայնքի խոշոր եղջերավոր անասունների քանակը կազմել է 668, այդ թվում կով՝ 339, իսկ մանր եղջերավոր անասունների քանակը՝ 329, այդ թվում ոչխար՝ 10: Համայնքի գրեթե յուրաքանչյուր տնային տնտեսություն պահում է նաև որոշ քանակության թռչուններ, առավելապես՝ հավեր՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման համար: Համայնքի մի քանի տնային տնտեսություններ հաջողությամբ զբաղվում են նաև մեղվապահությամբ:

Համայնքում անասնապահությամբ, թռչնապահությամբ և մեղվապահությամբ զբաղվողներն արտադրում են կաթ, միս, , ձու, մեղր: Համայնքի բնակիչներն իրենց տնամերձերում աճեցնում են նաև կարտոֆիլ, բանջարաբուստանային կուլտուրաներ՝ հիմնականում սեփական կարիքների բավարարման համար: Համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքների իրացման հարցում, մանավանդ որ արդեն քանի տարի է ընդհատվել է տրանսպորտային հաղորդակցությունը մարզկենտրոնի և Երևան քաղաքի հետ:

2.9 ԲՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՇՐՋԱԿԱ ԲՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքի անտառային ֆոնդի պահպանությունն իրականացվում է Ապարանի անտառտնտեսության կողմից: Ձմեռնամուտին անտառտնտեսության կողմից անտառում կատարվում են սանիտարական հատումներ՝ համայնքի յուրաքանչյուր տնային տնտեսությանը թույլատրելով որպես վառելիք ձեռքբերել մինչև 2 խմ վառելափայտ:

Համայնքում աղբավայր չունենալը մեծապես վնասում է բնությանը: Համայնքի տնային տնտեսություններն իրենց արտադրած կենցաղային աղբն անթույլատրելիորեն թափում են այնտեղ, որտեղ հարմար են գտնում: Այդ ուղղությամբ պետք է լայն բացատրական աշխատանք կատարել բնակչության հետ՝ զերծ մնալու բնության և շրջակա միջավայրի աղտոտումից: Համայնքն իր ուժերով ի վիճակի չէ լուծելու աղբավայրի հարցը և աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպումը, այդ ուղղությամբ անհրաժեշտ է

ծավալել միջհամայնքային համագործակցություն տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ: Բնության և շրջակա միջավայրի պահպանման ուղղությամբ անելիքներ ունեն բնապահպանության նախարարության մարզային կառույցները և ՏԻՄ-երի մշտական վերահսկողությունը:

2.2.1 ՏՐԱՆՍՊՈՐՏ, ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ներհամայնքային փողոցների և ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը կազմում է 6,4 կմ, որից 1,2կմ մայրուղու հատվածը անցնում է գյուղի միջով, որը վերանորոգվել է 2011 թվականին պետության կողմից՝ կատարվելով ասֆալտապատում: Մնացած 5,2 կմ-ոց մասը կազմում են ներհամայնքային փողոցները, որոնք կարիք ունեն լուրջ վերանորոգման ու բարեկարգման: Ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցները չունեն ջրահեռացման հեղեղատներ:

Համայնքից մինչև մոտակա շուկա (քաղաք Ապարան) ճանապարհի երկարությունը կազմում է մոտ 5 կմ, այն ասֆալտապատ է: Ներկայումս համայնքի բնակչությունը հիմնականում օգտվում է Երևան քաղաքի շուկայից՝ չնայած տրանսպորտային առկա դժվարություններին:

Համայնքում շահագործվում են 82 մարդատար և 12 բեռնատար մասնավոր ավտոմեքենա: Համայնքում կան նաև մասնավոր 3 տրակտոր, որից 3-ը թրթուրավոր, կան 3 մամլիչ, 3 խոտհնձիչ կոմբայններ:

Համայնքի տարածքում կան նաև 2 փոքր կամրջակ՝ կառուցված են Վարդենիս գետակի վրա և 1 մեծ կամուրջ, որը կառուցված է Քասախ գետի վրա, ներկայումս կարիք կա ևս մեկ կամրջակի՝ նոր կառուցվող դպրոցի ճանապարհը ավելի անվտանգ դարձնելու համար :

2.2.2 ԱՌԵՎՏՈՒՐ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համայնքի տարածքում գործում են առևտրի 1 կետ, որը հիմնականում զբաղվում է սննդի որոշ տեսակների, ծխախոտի, ալկոհոլային խմիչքների և այլ ապրանքների վաճառքով: Այն հաշվառված է պետական հարկային մարմնում, ինչպես նաև եռամսյա կտրվածքով վճարում են համապատասխան տեղական տուրք համայնքի բյուջեին՝ գործունեության թույլտվության համար:

2.2.3 ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում գործում է միջնակարգ հանրակրթական դպրոց, որտեղ սովորում են 98 աշակերտ: Համայնքից աստիճանական արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների թվի վրա, որը վերջին տարիներին անընդհատ նվազում է: Դպրոցում աշխատում են 23 աշխատող, որոնցից 18-ը մանկավարժ են: Ձմռանը դպրոցի շենքը ջեռուցվում է նավթով, սակայն նոր դպրոցում կօգտագործվի բնական գազ: Դպրոցի շենքը ներկայումս գտնվում է 4-րդ կարգի վթարային վիճակում:

2.2.4 ՄՇԱԿՈՒՅԹ, ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Համայնքի մշակույթի տունն ներկայումս անբավարար վիճակում է: Մշակույթի տան բացակայությունն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում նաև երիտասարդների հետ տարվող աշխատանքներում: Մի խոսքով, մշակույթի տան նոր շենքի կառուցումն օդ ու ջրի պես անհրաժեշտ է համայնքին, այս հարցում ակնկալվում է ՀՀ կառավարության աջակցությունը:

Համայնքի գրադարանը համայնքի ղեկավարի որոշմամբ, ոչնչացումից փրկելու նպատակով հանձնվել է Վարդենիսի միջնակարգ դպրոցի տնօրինությանը և հիմա տեղակայված է դպրոցի շենքի 2-րդ հարկում, ունի մոտ 6000 կտոր գիրք: Գրադարանավարի աշխատանքն իրականացնում է դպրոցի գրադարանավարուհին:

2.2.5.ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ, ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱ, ՍՊՈՐՏ

Համայնքում գործում է բուժկետ՝ Ապարան քաղաքի առողջության կենտրոնի ենթակայությամբ, 1 աշխատողով: Բուժկետը տեղակայված է համայնքապետարանի շենքում, բարվոք վիճակում է, ապահովված է առաջին բուժօգնության պարագաներով: Համայնքը չունի սպորտային հրապարակ ակտիվ երաստաստության համար, որը նաև երիտասարդների առողջության ու լավ մարզավիճակի գրավականն է:

2.2.6 ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ, ԶԲՈՍԱՅԳԻՆԵՐ, ԽԱՂԱՀՐԱՊԱՐԱԿՆԵՐ, ԲԱԿԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ

Համայնքի թաղամասերից մեկում գործում է միայն մեկ փոքրիկ մանկական խաղահրապարակ, այն հիմնականում ծառայում է միայն այդ թաղամասում բնակվող մանկահասակ երեխաներին: Այդ խաղահրապարակը հիմնվել է «Վորլդ Վիժն - Հայաստան» կազմակերպության Ապարանի տարածաշրջանային գրասենյակի համատեղ ուժերով, սակայն կա կապիտալ նորոգման կարիք:

2.2.7 ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքում կան 594 աշխատունակ մարդիկ, որոնցից աշխատանքով զբաղված են 290-ը, մնացած 174-ն աշխատանք չունեն, սակայն վերջիններից ոչ - ոք գրանցված չէ Ապարանի տարածաշրջանային զբաղվածության կենտրոնում որպես գործազուրկներ, քանի որ համայնքի բնակիչները հիմնականում հողերի սեփականատերեր են և, ՀՀ օրենսդրության համաձայն, չեն կարող համարվել գործազուրկ: Համայնքի մոտ 201 ընտանիքներից 29-ը հաշվառված են ընտանեկան նպաստի պետական համակարգում, որոնցից սոցիալապես անապահովության նպաստառուներ են գնահատվել 29 -ը ընտանիքները: Համայնքում բնակվում է 1 հաշմանդամ և միակողմանի ծնողազուրկ 1 երեխա: Համայնքի բնակիչներին շոշափելի սոցիալական ծառայություններ մատուցվում են հիմնականում Ապարանի տարածաշրջանային ՄՕՏԳ-ի,

համայնքապետարանի և «Վորլդ Վիժն - Հայաստան» կազմակերպության Ապարանի տարածաշրջանային գրասենյակի կողմից:

2.2.8 ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆԸ

Հատկապես վերջին 2-3 տարիների ընթացքում նկատվել է որոշակի դրական տեղաշարժ համայնքի ՏԻՄ-երի և բնակչության փոխհարաբերություններում, ՏԻՄ-երի գործունեությունը դարձել է համեմատաբար թափանցիկ և հրապարակային, որը զգալիորեն նպաստում է համայնքի բնակչության իրազեկվածությանը ՏԻՄ-երի ընդունած որոշումներին և կատարած աշխատանքներին: Մյուս կողմից, համայնքի բնակիչները սկսել են բավականին ակտիվորեն մասնակցել ՏԻՄ-երի կողմից կազմակերպված հասարակական հանրագումար աշխատանքներին ու միջոցառումներին: Համայնքի դպրոցում կամ համայնքապետարանում տարեկան 1-2 անգամ կազմակերպվում են հանրային լսումներ և քննարկումներ (մասնավորապես, համայնքի բյուջեի նախագծի, համայնքային ծրագրերի և այլնի շուրջ), տեղական և միջազգային տարբեր կազմակերպությունների կողմից անցկացվում են ուսուցման և վերապատրաստման դասընթացներ, սեմինարներ, որոնց հաճույքով մասնակցում են ինչպես համայնքի ՏԻՄ-երը (համայնքի ղեկավարը և ավագանու անդամները) և աշխատակազմի մասնագետները, այնպես էլ համայնքի որոշ ակտիվ բնակիչներ:

Համայնքի ավագանու կողմից ընդունվել տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցությանը իրազեկման կարգը, համայնքի ղեկավարին կից ստեղծվել է խորհրդակցական մարմին: Համայնքը ունի տեղեկատվության տարածման ժամանակակից միջոցներ (համացանցային կայք): Համայնքում մշակույթի տան կամ համայնքային կենտրոնի բացակայությունը մեծապես խոչընդոտում է հանրային հավաքների ու միջոցառումների կազմակերպմանը, բնակիչների ավելի ակտիվ մասնակցությանը տեղական ինքնակառավարմանը:

2.2.9 ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Համայնքում աղետների (բնածին և տեխնածին) ռիսկի կառավարման ոլորտը մինչև հիմա տարերային բնույթ է կրել, ներկայումս այն սաղմնային վիճակում է: Չնայած համայնքի ՏԻՄ-երի շահագրգռվածությանը և պատրաստակամությանը, նրանք առայժմ չունեն որևէ համագործակցություն աղետների ռիսկի նվազեցման մարզային համապատասխան մարմինների հետ: Դա է պատճառը, որ համայնքում առայժմ չի իրականացվել տեղական մակարդակում խոցելիության և կարողությունների որևէ գնահատում, որի հիման վրա հնարավոր կլիներ պլանավորել ու իրականացնել համայնքին սպառնացող աղետների ռիսկի նվազեցման նպատակամետ գործողություններ ու միջոցառումներ:

2.3.1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

Համայնքի գործարար միջավայրի և համայնքում բիզնեսի զարգացման վիճակն առանձնապես բարվոք համարել չի կարելի:

Ամփոփելով, համայնքի իրավիճակի բնութագրման և գնահատման ընդհանուր և ոլորտային հիմնական ցուցանիշները բերված են **հավելված 1**-ում: Այդ ցուցանիշները երկու տեսակի են՝ համայնքի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը (միջավայրը) բնութագրող (ոչ ֆինանսական) և ֆինանսական ցուցանիշներ:

Հիմնվելով համայնքում տիրող փաստացի իրավիճակի ուսումնասիրության, վերլուծության և գնահատման արդյունքների վրա՝ կարելի է արձանագրել համայնքում ներկայում առկա **ընդհանուր և ոլորտային հիմնական հիմնախնդիրները**: Դրանք են՝

- համայնքը չունի գլխավոր հատակագիծ և քաղաքաշինական ծրագրային այլ փաստաթղթեր,
- համայնքը չունի համայնքային կենտրոն և մշակույթի տուն,
- համայնքը չունի ջրահեռացման կենտրոնացված համակարգ,
- համայնքը չունի հանդիսությունների սրահ , որի պատճառով համայնքի բնակիչներն իրենց հանդիսություններն ու հուղարկավորությունները ստիպված անցկացնում են գյուղից դուրս գտնվող սրահներում
- համայնքը չունի մշակույթի տուն, որը իր բացասական ազդեցությունն է ունենում բնակչության մշակութային զարգացման, ակտիվ մշակութային կայքի վրա
- համայնքը չունի աղբավայր և աղբատար մեքենա, աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ տնտեսական բազա և ֆինանսական հնարավորություններ,
- ներհամայնքային ճանապարհները և փողոցներն անբարեկարգ վիճակում են, չկան ճանապարհային երթևեկության նշաններ,
- համայնքը չունի գյուղատնտեսական հողերի ոռոգման համակարգ, որի պատճառով համայնքի գյուղատնտեսական նշանակության վարելահողերը մեծամասամբ չեն մշակվում, դրանք աստիճանաբար վեր են ածվում խոտհարքների, իսկ վերջիններիս տարածքները չեն բավականացնում համայնքում անասնապահության հետագա զարգացման համար,
- համայնքապետարանի շենքը չունի ջեռուցման համակարգ
- համայնքի 3 գերեզմանատներից 3-ը ցանկապատված չեն,

- համայնքից տարեցտարի արտագաղթն իր բացասական ազդեցությունն է թողնում համայնքի դպրոցի աշակերտների, թվի վրա, որոնք վերջին տարիներին անընդհատ նվազում են՝ իր բոլոր բացասական հետևանքներով հանդերձ,
- համայնքի աշխատունակ բնակչության մոտ 80 տոկոսը չունի մշտական աշխատանք, այդ պատճառով հաճախ բնակիչների մի որոշակի մասը մեկնում է արտագնա աշխատանքի այլ երկրներ, մեկնողներից ոչ բոլորն են վերադառնում համայնք:
- համայնքի բնակիչներն ունեն լուրջ խնդիրներ ու դժվարություններ՝ արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու, մինչև շուկա հասցնելու հարցում:

Համայնքի հիմնախնդիրների ցանկը կարելի է շարունակել, սակայն, ակնհայտ է, որ հնգամյա ժամանակահատվածում անհնար է լուծում տալ համայնքում առկա բոլոր հիմնախնդիրներին: Վերևում թվարկված հիմնախնդիրներից անհրաժեշտ է առանձնացնել նրանք, որոնց լուծումն, իրատեսության տեսանկյունից, նպատակահարմար է ներառել համայնքի 2017-21թթ. ՀԶՀԾ-ում՝ ելնելով համայնքի ռեսուրսային հնարավորություններից և համայնքի հետագա զարգացման՝ ՏԻՄ-երի ընտրած ռազմավարությունից և սահմանած հիմնական նպատակներից:

2.3.2. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ (ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՂ) ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԱՐԶԱՅԻՆ, ՄԻՋՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՅԼ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՈՒ ՄԻՋՈՑԱԴՈՒՄՆԵՐԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Համայնքում պետության կողմից ներդրումներ ապահովելու նպատակով, նախատեսվում է սերտ համագործակցություն ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների հետ: Որպես պետական կառավարման մարմինների հետ համայնքի համագործակցության հիմնական ուղղություններ, 2017-2021թթ. նախատեսվում են հետևյալ հանրապետական և մարզային ծրագրերն ու միջոցառումները՝

- համայնքում գյուղատնտեսության զարգացում՝ պարարտանյութերի, թունաքիմիկատի, սերմացուի, գյուղտեխնիկայի ձեռքբերման, գյուղացուն ձեռնտու պայմաններով (երկարաժամկետ, շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, առանց գրավի) գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրման, գյուղատնտեսական աշխատանքների կազմակերպման, խորհրդատվության ու աջակցության և այլ ուղղություններով,
- համայնքային նոր կենտրոնի կառուցում և ջեռուցում, որի շահագործմամբ հնարավորություն կստեղծվի նոր տարածք տեղափոխել համայնքի գրադարանը
- համայնքի միջնակարգ դպրոցի շենքի կառուցումն ավարտին հասցնել, բարելավելով դպրոցական հանրակրթության որակը և ավելացնելով դպրոցում սովորողների թիվը,
- համայնքի տնային տնտեսությունների գազաֆիկացում և շահագործում
- Մարզկենտրոն Արագածոտնի և Երևան քաղաքի հետ մշտական հասարակական տրանսպորտային հաղորդակցության կազմակերպում և ապահովում՝

համագործակցության ներգրավելով մասնավոր տրանսպորտային կազմակերպությունների,

- առողջապահության և սոցիալական պաշտպանության ոլորտներում բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում՝ պետական պատվերի շրջանակներում,
- աղետների ռիսկի կառավարման ոլորտում համայնքի բնակչության լայն իրազեկում, համայնքի գործողությունների պլանի կազմում և իրականացում, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում և իրականացում:

2017-21թթ. ընթացքում Հայաստանում ծրագրվող վարչատարածքային բարեփոխումների և/կամ միջհամայնքային համագործակցության շրջանակներում² նախատեսվում են հետևյալ նպատակային ծրագրերը և միջոցառումները՝

- աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների կազմակերպում և մատուցում,
- Ոռոգման ցանցի ներհամայնքային համակարգերի անցկացում և շահագործում,
- Երևան և Ապարան քաղաքի և մեր համայնքի միջև շուրջօրյա հասարակական տրանսպորտի ապահովում և շահագործում,
- այլ ծրագրեր և ծառայություններ , որոնք արդեն նշվեցին :

2017-21թթ. ընթացքում կշարունակվեն համայնքի և ՀՀ Արագածոտնի մարզում գործունեություն ծավալող՝ միջազգային և տեղական դոնոր կազմակերպությունների, քաղաքացիական հասարակության և մասնավոր հատվածի սուբյեկտների, այլ կազմակերպությունների և անհատների համագործակցության շրջանակներում նախատեսվող ներդրումային, դրամաշնորհային, տեխնիկական աջակցության, բարեգործական ծրագրերը և միջոցառումները: Մասնավորապես, նախատեսվում է շարունակել համայնքի սերտ համագործակցությունը <Վորլդ Վիժն - Հայաստան> կազմակերպության Ապարանի տարածաշրջանային գրասենյակի հետ՝ նախադպրոցական և դպրոցական կրթության, առողջապահության, երեխաների սոցիալական պաշտպանության, մշակույթի և սպորտի, տեղական ժողովրդավարության և մասնակցության, մարդու իրավունքների, համայնքային զարգացման և այլ ոլորտներում:

2.4 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ և ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ

Համայնքի բյուջեի մուտքերը, կարելի է ասել, ձևավորվում են բացառապես վարչական բյուջեի միջոցներ ի հաշվին: Վարչական բյուջեի եկամուտները ձևավորվում են սահմանափակ թվով եկամտատեսակների՝ հարկերի, տեղական տուրքերի և գույքի վարձակալությունից եկամուտների հաշվին: Համայնքի բյուջեի կանխատեսվող եկամուտների մեծ մասը (2016թ.՝ 85%, 2017թ.՝ 78%, 2018թ.՝ 80%, 2019թ.՝ 82 %, 2020թ.՝ 82%,) ձևավորվում են պետական բյուջեից համայնքներին տրամադրվող ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների հաշվին:

Քանի որ համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասում մուտքեր գրեթե չեն կանխատեսվում, ապա պլանավորվող հինգ տարիների կապիտալ ծախսերը մեծամասամբ կիրականացվեն համայնքի բյուջեի վարչական մասի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումների և տարեսկզբի ազատ մնացորդի հաշվին:

Աղյուսակ 2. Համայնքի 2015-2016թթ. բյուջեների մուտքերի ցուցանիշները և 2017-2021թթ. բյուջեների մուտքերի կանխատեսումը

Հ/հ	Մուտքերի անվանումը	հազար դրամ							
		2015թ. փաստ.	2016թ. նախ.	2016թ. փաստ.	2017թ. նախ.	2018թ. կանխ.	2019թ. կանխ.	2020թ. կանխ.	2021թ. կանխ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՄՈՒՏՔԵՐ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (I+II+III)*	17 947,8	16 335,5	16339,1	16 339,1	16 339 ,1	17 240,1	17 240,1	17 350,0
I.	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (1+2+3)*	17 947,8	16 335,5	16 339 ,1	16 339,1	16 339 ,1	17 240,1	17 240,1	17 350.0
1.	ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՏՈՒՐՔԵՐ	6 194,9	5 716,1	5 719.5	5 719.5	5 719.5	6 661.8	6 661.8	6 716.8
1.1	Գույքային հարկեր անշարժ գույքից	3 220,9	3 220,9	3 224.2	3 224.2	3 224.2	4 166.5	4 166.5	4 276.5
	Գույքահարկ շենքերի և շինությունների համար	41,0	41.0	41,0	41.0	41.0	41.0	41,0	41,0
	Հողի հարկ	3 179,9	3 179,9	3 183,2	3 183.2	3 183.2	4 125.5	4 125.5	4 235.5
1.2	Գույքային հարկեր այլ գույքից								
	Գույքահարկ փոխադրամիջոցների համար	2 919,0	2 440,2	2440,3	2 440.3	2 440.3	2 440.3	2 440 .3	2 440.3
1.3	Ապրանքների օգտագործման կամ գործունեության իրականացման թույլտվության վճարներ								
	Տեղական տուրքեր	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
1.4	Ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից այլ պարտադիր վճարներ								
	Պետական տուրքեր								
1.5	Այլ հարկային եկամուտներ								
	Այլ հարկերից և պարտադիր վճարներից կատարվող մասհանումներ								
	Հողի հարկի և գույքահարկի գծով								

	համայնքի բյուջե վճարումների բնագավառում բացահայտված հարկային օրենսդրության խախտումների համար հարկատուներից գանձվող տույժեր և տուգանքներ, որոնք չեն հաշվարկվում այդ հարկերի գումարների նկատմամբ								
2.	ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐ								
2.1	Ընթացիկ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ								
2.2	Կապիտալ արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ								
2.3	Ընթացիկ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ								
ա)	Պետական բյուջեից ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաներ	11252,1	10119,0	10 119,0	10 119,6	10 119,6	10 119,6	10 119,6	10 119,6
բ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող այլ դոտացիաներ		1 132.5	1 132.5	1 132.5	1 132.5	1 132.5	1 132.5	1 132.5
գ)	Պետական բյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)								
դ)	ՀՀ այլ համայնքների բյուջեներից ընթացիկ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ								
2.4	Կապիտալ ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ								
ա)	Պետական բյուջեից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակային հատկացումներ (սուբվենցիաներ)								
բ)	ՀՀ այլ համայնքներից կապիտալ ծախսերի ֆինանսավորման նպատակով ստացվող պաշտոնական դրամաշնորհներ								
3.	ԱՅԼ ԵԿԱՍՏՈՒՏՆԵՐ*								
3.1	Տոկոսներ								
3.2	Շահաբաժիններ								
3.3	Գույքի վարձակալությունից եկամուտներ								
	Համայնքի սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության վարձավճարներ	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0	500,0
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետական սեփականություն համարվող հողերի վարձակալության								

	վարձավճարներ								
	Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող պետության և համայնքի սեփականությանը պատկանող հողամասերի կառուցապատման իրավունքի դիմաց գանձվող վարձավճարներ								
	Այլ գույքի վարձակալությունից մուտքեր								
3.4	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և ծառայությունների մատուցումից, այդ թվում								
	Պետության կողմից ՏԻՄ-երին պատվիրակված լիազորությունների իրականացման ծախսերի ֆինանսավորման համար պետական բյուջեից ստացվող միջոցներ								
3.5	Վարչական գանձումներ								
	Տեղական վճարներ	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
	Համայնքի վարչական տարածքում ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների օրինականացման համար վճարներ								
	Օրենքով սահմանված դեպքերում համայնքային հիմնարկների կողմից առանց տեղական տուրքի գանձման մատուցվող ծառայությունների կամ կատարվող գործողությունների դիմաց ստացվող (գանձվող) վճարներ								
3.6	Մուտքեր տույժերից, տուգանքներից								
	Վարչական իրավախախտումների համար ՏԻՄ-երի կողմից պատասխանատվության միջոցների կիրառումից եկամուտներ								
	Մուտքեր համայնքի բյուջեի նկատմամբ ստանձնած պայմանագրային պարտավորությունների չկատարման դիմաց գանձվող տույժերից								
3.7	Ընթացիկ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ								
3.8	Կապիտալ ոչ պաշտոնական դրամաշնորհներ								
3.9	Այլ եկամուտներ*								
	Համայնքի գույքին պատճառած								

	վնասների փոխհատուցումից մուտքեր								
	Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե կատարվող հատկացումներից մուտքեր								
	Օրենքով և իրավական այլ ակտերով սահմանված՝ համայնքի բյուջեի մուտքագրման ենթակա այլ եկամուտներ								
II.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԻՐԱՑՈՒՄԻՑ ՄՈՒՏՔԵՐ (1+2+3+4)								
1.	Հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր								
	Անշարժ գույքի իրացումից մուտքեր								
	Շարժական գույքի իրացումից մուտքեր								
	Այլ հիմնական միջոցների իրացումից մուտքեր								
2.	Պաշարների իրացումից մուտքեր								
3.	Բարձրարժեք ակտիվների իրացումից մուտքեր								
4.	Չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր								
	Հողի իրացումից մուտքեր								
	Ոչ նյութական չարտադրված ակտիվների իրացումից մուտքեր								
III.	ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՄ ՊԱԿԱՍՈՒՐԴԻ (ԴԵՖԻՑԻՏ) ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԸ (Ա+Բ)								
Ա.	ՆԵՐՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐ (1+2)								
1.	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ								
1.1	Արժեթղթեր								
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր								
	-հիմնական գումարի մարում								
1.2	Վարկեր								
	-վարկերի ստացում								
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում								
1.3	Փոխատվություններ								
	-բյուջետային փոխատվությունների ստացում								
	-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում								
2.	ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
2.1	Բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն								

	-համայնքային սեփականության բաժնետոմսերի և կապիտալում համայնքի մասնակցության իրացումից մուտքեր								
	-իրավաբանական անձանց կանոնադրական կապիտալում պետական մասնակցության, պետական սեփականություն հանդիսացող անշարժ գույքի (բացառությամբ հողերի), այդ թվում՝ անավարտ շինարարության օբյեկտների մասնավորեցումից առաջացած միջոցներից համայնքի բյուջե մասհանումից մուտքեր								
	-բաժնետոմսեր և կապիտալում այլ մասնակցություն ձեռքբերում								
2.2	Փոխատվություններ								
	-նախկինում տրամադրված փոխատվությունների դիմաց ստացվող մարումներից մուտքեր								
	-փոխատվությունների տրամադրում								
2.3	Համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդը								
2.4	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցների տրամադրում վարչական մաս								
2.5	Համայնքի բյուջեի ֆոնդային մասի ժամանակավոր ազատ միջոցներից վարչական մաս տրամադրված միջոցների վերադարձ ֆոնդային մաս								
2.6	Համայնքի բյուջեի հաշվում միջոցների մնացորդները հաշվետու ժամանակահատվածում								
	որից՝ ծախսերի ֆինանսավորմանը չուղղված համայնքի բյուջեի միջոցների տարեսկզբի ազատ մնացորդի գումարը								
Բ.	ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂՔՑՈՒՐՆԵՐ								
1.	ՓՈԽԱՌՈՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ								
1.1	Արժեթղթեր								
	-թողարկումից և տեղաբաշխումից մուտքեր								
	-հիմնական գումարի մարում								
1.2	Վարկեր								
	-վարկերի ստացում								
	-ստացված վարկերի հիմնական գումարի մարում								
1.3	Փոխատվություններ								
	-փոխատվությունների ստացում								

-ստացված փոխատվությունների գումարի մարում									
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*) Վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդից ֆոնդային բյուջե հասկացվող գումարը չի մտնում բյուջետային ընդհանուր եկամուտների մեջ

Անհրաժեշտ է նաև նկատել, որ համայնքի բյուջեն չունի մեծ ծավալի մուտքեր ո՛չ համայնքի ոչ ֆինանսական ակտիվների (հող, գույք) իրացումից և ո՛չ էլ փոխառու միջոցներից (փոխատվություն, վարկ): Սա նշանակում է, որ համայնքն իր ֆոնդային բյուջեում կարող է նախատեսել կապիտալ ծախսեր ու ծրագրեր միայն՝ համայնքի վարչական բյուջեի ծախսերը նախատեսելուց հետո ընդհանուր մուտքերի մնացորդ գումարը վարչական բյուջեի պահուստային ֆոնդի միջոցով փոխանցելով համայնքի ֆոնդային բյուջե: Բացի այդ, եթե հաշվի առնենք նաև համայնքի աշխատակազմի պահպանման ծախսերն՝ ըստ տնտեսագիտական դասակարգման բոլոր ուղղությունների, ապա կստացվի, որ համայնքի աշխատակազմի պահպանման ընդհանուր ծախսերը կարող են տատանվել մոտ 10,000.0 - 12,000.0 հազ. դրամ գումարի սահմաններում: Սա էլ նշանակում է, որ համայնքի 2017-21թթ. տարեկան բյուջեններից (տե՛ս աղյուսակ 2) հնարավորություն կլինի կատարելու մոտ 3.0 մլն-ից մինչև 6.0 մլն դրամի ծախսեր կապիտալ աշխատանքներ կատարելու համար, եթե, իհարկե, պայմանականորեն ընդունենք, որ տվյալ տարվա վարչական բյուջեում, բացի համայնքի աշխատակազմի պահպանման ծախսերից, գործառական դասակարգման այլ ուղղություններով ընթացիկ ծախսեր չեն նախատեսվելու և չեն իրականացվելու: Իսկ եթե տվյալ տարվա վարչական բյուջեում նախատեսվեն և իրականացվեն այլ ընթացիկ ծախսեր ևս, ապա, բնականաբար, ֆոնդային բյուջեում կապիտալ ծախսերի և ծրագրերի համար նախատեսվող միջոցները կպակասեն համապատասխան չափով:

Այսպիսով, համայնքի տվյալ տարվա ֆոնդային բյուջեում կապիտալ ծախսերի չափն ուղղակիորեն կախված կլինի նրանից, թե որքան կկազմեն ընթացիկ ծախսերի ընդհանուր գումարն այդ տարվա վարչական բյուջեում և որքան գումար կմնա կապիտալ ծախսեր կատարելու համար:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

- Համայնքի վարչական տարածքում գտնվող նախկին տրիկոտաժի ֆաբրիկայի գործարկումը
- Տարածաշրջանի այլ համայնքների հետ միջհամայնքային համագործակցություն ծավալելու դեպքում հնարավոր կլինի լուծել ընդհանուր աղբավայր ունենալու և շահագործելու հարցը, բոլոր այդ համայնքներում պատշաճ մակարդակով կազմակերպել աղբահանության և սանիտարական մաքրման ծառայությունների մատուցումը
- Համայնքային կենտրոնի շենքի կառուցման դեպքում հնարավորություն կստեղծվի՝ համայնքի գրադարանին ազատելու դպրոցի շենքում դրանց կողմից զբաղեցրած տարածքները և տեղափոխվելու նոր շենք՝ ավելի ընդարձակ և հարմարավետ

պայմաններով, և ընդլայնելու, ամբողջական ու լիարժեք գործարկելու համայնքի դպրոցը՝ ներգրավելով ավելի շատ թվով երեխաների

- Ձարգացնել գյուղատնտեսությունը՝ ներմուծելով նոր մշակաբույսերի մշակման տեխնալոգիաներ
- Ցածր տոկոսադրույքով գյուղատնտեսական վարկերի երկարաժամկետ տրամադրում՝ գյուղատնտեսությունը էլ ավելի զարգացնելու նպատակով
- Մշակույթի տան կառուցումն ու շահագործումը մեծապես կնպաստի համայնքի մշակութային կյանքի ակտիվացմանը, երիտասարդների հետ նպատակային աշխատանքների կազմակերպմանը և իրականացմանը, երեխաներին արտադպրոցական դաստիարակության խմբակներում ներգրավմանը:

ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ՍՊԱՌՆԱՑՈՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՎՏԱՆԳՆԵՐԸ

- Ներհամայնքային փողոցներում և ճանապարհներում ջրահեռացման հեղեղատների բացակայության պատճառով դրանց վիճակի էլ ավելի վատթարացման վտանգը
- Աղբավայրի բացակայության պատճառով համայնքի տարածքում բնության ու շրջակա միջավայրի աղտոտման և վնասման վտանգը
- Համայնքում հողագործությամբ զբաղվելու անհեռանկարայնությունը վտանգում է գյուղատնտեսության այդ ճյուղի զարգացումը
- Համայնքի երիտասարդների արտագաղթը, արտերկրներ աշխատանքի մեկնելը և չվերադառնալը վտանգում է համայնքի կենսագործունեությունը, մասնավորապես՝ մանկապարտեզի և միջնակարգ դպրոցի հետագա լիարժեք գործունեությունը
- Ոռոգման համակարգի բացակայությունը
- Կոյուղու ներհամայնքային բացակայությունը
- Քասախ գետը թափվող Ապարան քաղաքի կոյուղու և արտադրական ձեռնարկությունների թունաքիմիկատների անկանխատեսելի հետևանքները՝ կենդանական աշխարհի և բնակչության առողջության վրա
- Համայնքային կենտրոնի և մշակույթի տան բացակայությունը

2.6 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԺԵՂ ԵՎ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԻ , ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄՊԱՍԵԼԻՔՆԵՐԻ (Ութշտ) ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՈՒԺԵՂ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Համայնքի աշխարհագրական լավ դիրքը (մոտիկությունը մարզկենտրոն Աշտարակին, տարածաշրջանային կենտրոն Ապարանին , հանրապետական նշանակության Ապարան-Երևան ճանապարհին)
- Համայնքի համեմատաբար բարենպաստ կլիման, գեղատեսիլ բնությունը
- Բնակավայրին հարակից անտառամերձ գոտու առկայությունը
- Համայնքում միջնակարգ դպրոցի գործելը
- Համայնքում հեռախոսակապի և հեռուստատեսության առկայությունը
- Խմելու ջրի ներհամայնքային համակարգի առկայությունը և համեմատաբար լավ վիճակը

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԹՈՒՅԼ ԿՈՂՄԵՐԸ

- Համայնքային կենտրոնի բացակայությունը
- Ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների ոչ լիովին բավարար վիճակը
- Մշակույթի տան բացակայությունը
- Ջրահեռացման ներհամայնքային կենտրոնացված համակարգի բացակայությունը
- Համայնքի համայնքապետարանի և դպրոցի շենքերում ջեռուցման համակարգերի բացակայությունը, դրանց գործարկման դժվարությունները ձմռան ընթացքում
- Համայնքում աղբահանության կազմակերպման փոքր մասշտաբը և ցածր մակարդակը
- Ծառատունկի միջոցով կանաչ գոտիների ապահովում
- Կոյուղու ներհամայնքային համակարգի բացակայություն
- Վարելահողերի ոչ արդյունավետ մշակելը
- Մանկապարտեզի և բուժ. ամբուլատորիայի բացակայությունը
- Միջհամայնքային հասարակական տրանսպորտի բացակայությունը՝ ապահովելու մշտական հաղորդակցություն մարզկենտրոնի, տարածաշրջանային կենտրոնի և Երևան քաղաքի հետ
- Ոռոգման ներհամայնքային համակարգի բացակայություն
- Համայնքում արտադրված գյուղատնտեսական մթերքներն իրացնելու, մինչև շուկա հասցնելու բազմաբնույթ խնդիրների ու դժվարությունների առկայությունը
- Համայնքում աշխատատեղերի խիստ պակասը, գործազրկության բարձր մակարդակը
- Համայնքում սոցիալապես խոցելի ընտանիքների մեծ քանակը
- Համայնքի 3 գերեզմանատների չցանկապատված լինելը
- Հանդիսությունների սրահի բացակայություն

- Համայնքում ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի զարգացմանը նպաստում, սպորտային հրապարակների և մարզական այլ կառույցների շինարարության իրականացում, հանգստի գոտիների ստեղծումը,
- Բարեգործության խթանումը՝ համայնքում մշակութային, կրթական, գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալական և այլ հաստատությունների հիմնադրման, ֆինանսավորման, ինչպես նաև դրանց ֆինանսական անկախության ապահովման նպատակով:

3. ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԻ ՄԱՀՄԱՆՈՒՄ ԵՎ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

3.1 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՏԵՍԼԱԿԱՆ

Համայնքի տեսլականն է՝

Համայնքը դարձնել գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության և վերամշակման տարածաշրջանային կենտրոն, բարեկարգ ու մաքուր, բնակչության համար բավարար կենսապայմաններ ունեցող և զբոսաշրջության համար գրավիչ բնակավայր:

Համայնքի սահմանված տեսլականին հասնելու համար **համայնքի ռազմավարությունն է՝**

- համայնքում անասնապահության զարգացում և անասնապահական մթերքների արտադրության ծավալների աստիճանական մեծացում՝ անասնազլխաքանակի տարեցտարի ավելացման և անհրաժեշտ քանակությամբ անասնակերի ապահովման միջոցով,
- համայնքում կաթի, մսի հանձնման և վերամշակման արտադրամասի ստեղծում և գործարկում,
- տնային պայմաններում բնական հյուրերի արտադրության կազմակերպում և աստիճանական զարգացում,
- համայնքի սեփականություն համարվող ենթակառուցվածքների պահպանում, շահագործում, նորոգում և զարգացում,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում,
- համայնքի բնակչության սոցիալ – տնտեսական պայմանների բարելավում՝ նրանց մատուցվող հանրային ծառայությունների (ջրամատակարարում և ջրահեռացում, գազամատակարարում, աղբահանություն և սանիտարական մաքրում, տրանսպորտ և կապ, նախադպրոցական և դպրոցական հանրակրթություն, մշակույթ և սպորտ, սոցիալական պաշտպանություն և այլն) շրջանակի աստիճանական ընդլայնման և որակի անշեղ բարձրացման միջոցով,
- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության բարելավում՝ համայնքային կենտրոնի ստեղծման և մասնակցության ձևերի զարգացման միջոցով,
- համայնքում էկոտուրիզմի ենթակառուցվածքների ստեղծում և զարգացում՝ զբոսաշրջիկների գիշերակացի տնային պայմանների ապահովման, հասարակական

սննդի, առևտրի և սպասարկման օբյեկտների ստեղծման, համապատասխան ծառայությունների պատշաճ մակարդակով մատուցման միջոցով:

Համայնքի զարգացման 2017-21թթ. հնգամյա ծրագրի հիմնական նպատակներն են՝

- տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցության ակտիվացում և բարելավում՝ համայնքի ենթակառուցվածքների ընդլայնման և զարգացման միջոցով,
- ներհամայնքային ճանապարհների և փողոցների վիճակի բարելավում ,
- համայնքում գյուղատնտեսության (հողագործության, անասնապահության, այգեգործության) զարգացում՝ տնամերձերի, վարելահողերի, խոտհարքների և արոտավայրերի նպատակային և արդյունավետ օգտագործման միջոցով,
- համայնքի նախադպրոցական կրթության և դաստիարակության պայմանների ընդլայնում (շենքային և գույքային, աշխատակարգի, երեխաների թվի ու սննդի առումներով),
- համայնքի բնակչության կենցաղային պայմանների բարելավում՝ առանձնատների գազաֆիկացման, խմելու և տնտեսական ջրի ջրամատակարարման ներհամայնքային համակարգերի նորոգման և ընդլայնման, աղբահանության ծառայության կազմակերպման ճանապարհով,
- համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցում ամբողջ տարվա ընթացքում՝ համայնքային հիմնական ենթակառուցվածքները (գյուղապետարան, բուժկետ) շենքերի ջեռուցումն ապահովելու միջոցով:
 - Աղբատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին (արտահայտված տոկոսով),
 - Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով,
 - Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը (չպայմանավորված բնական աճով) նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոս

Աղյուսակ 4. Համայնքի կայուն զարգացման ցուցանիշների կանխատեսվող արժեքները հինգ տարիների համար (2017-2021թթ.)

Հ/Հ	Ցուցանիշները	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Աղքատության շեմից ցածր գտնվող ընտանիքների հարաբերությունը համայնքի ընտանիքների ընդհանուր թվին (արտահայտված տոկոսով)	20.3%	19%	18%	17%	17%
2.	Համայնքի սեփական եկամուտների տարեկան աճ, արտահայտված տոկոսով	4.5%	4.6%	-4.8%	-5%	-5%
3.	Համայնքում գրանցված բնակիչների թվի փոփոխությունը (չպայմանավորված բնականաճով) նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով	0.5%	1%	1%	1%	1.2%

3.2 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

Առաջիկա 5 տարիներին համայնքի հիմնական նպատակներն են՝

- ✓ Համայնքի Քասախ գետի վրա կամրջակի կառուցում
- ✓ Համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցում
- ✓ Համայնքի մշակույթի տան կառուցում և մշակութային կյանքի աշխուժացումը,
- ✓ Համայնքի փողոցների բարեկարգումը ,
- ✓ Ոռոգման ցանցի հիմնանորոգումն ու վերակառուցումը,
- ✓ Համայնքի կոյուղացում,
- ✓ Համայնքում աղբահանության խնդրի լուծում

Ելնելով համայնքի իրավիճակի վերլուծության և գնահատման արդյունքներից, համայնքում ներկայում արձանագրված հիմնախնդիրներից, համայնքի զարգացման՝ ՏԻՄ-երի կողմից ընտրված ռազմավարությունից և առաջիկա հինգ տարիների համար սահմանված հիմնական նպատակներից, ՀԶՀԾ-ի կառավարման հանձնաժողովի կողմից քննարկվել և որոշվել է առաջարկվող ծրագրերի ցանկը (աղյուսակ 5)՝ ընդգրկելու համայնքի 2017-21թթ. ՀԶՀԾ-ում:

Աղյուսակ 5. 2017-21թթ. ՀԶՀԾ-ում ընդգրկելու համար առաջարկվող ծրագրերի ցանկը

Հ/հ	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի մոտավոր արժեքը (հազ. դրամ)
1.	Քասախ գետի վրա կամրջակի կառուցում	2.000,0
2.	Համայնքի աշխատակազմի պահպանում	12 000,0(տարեկան
3.	Աղբահանության ծառայության մատուցման մեքենայի վարձակալություն	800,0 (տարեկան)
4.	Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումներ	300,0(տարեկան)
5.	Համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցում	40 000,0
6.	Ներհամայնքային ճանապարհների ինչպես նաև դաշտամիջյան ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում	4 500,0
7.	Գերեզմանատների ցանկապատում	3 500,0
8.	Համայնքի բնակչությանը սոցիալական ծառայությունների մատուցում	700,0
9.	Ոռոգման ցանցի հիմնանորոգումն ու վերակառուցումը	2 000,0
10.	Համայնքի մշակույթի տան կառուցում	40 000,0
11.	Համայնքի կոյուղացում	20 000,0

Առաջարկվող ծրագրերի առաջնահերթությունները որոշելու նպատակով, ՀԶՀԾ-ի կառավարման հանձնաժողովի կողմից սահմանվել են ծրագրերի գնահատման հետևյալ չափանիշները՝

- հանրության աջակցությունը,
- ազդեցությունը արտագաղթի կանխման վրա,
- համայնքի կարողությունների հզորացում,
- բնակչության սոցիալական պայմանների բարելավում:

Կիրառելով ծրագրերի առաջնահերթությունների որոշման մասնակցային կառավարման մեթոդը և օգտագործելով ծրագրերի գնահատման սահմանված չափանիշները՝ որոշվել են վերևում առաջարկված համայնքային ծրագրերի առաջնահերթությունները (աղյուսակ 6):

Աղյուսակ 6. Համայնքային ծրագրերի առաջնահերթությունների որոշումը

Հ/հ	Ծրագրի անվանումը	Ծրագրի մոտավ. արժեքը (հազ. դրամ)	Գնահատման չափանիշներ (0-10 բայ)					Ծրագրի առաջնահերթությունը
			Հանրության աջակցությունը	Ազդեցությունը արտագաղթի կանխման վրա	Համայնքի կարողությունների հզորացում	Բնակչության սոցիալական պայմանների բարելավում	Ընդամենը (բայ)	
1.	Քասախ գետի վրա կամրջակի կառուցում	2 000, 0	X	X	2	X	2	1
2.	Համայնքի աշխատակազմի պահպանում	12 000,0 (տարեկան	X	X	X	X	X	2
3.	Աղբահանության ծառայության մատուցում մեքենայի վարձակալություն	800.0 (տարեկան)	X	X	X	X	X	3
4.	Համայնքի կոյուղացում	20 000,0	X	X	X	X	X	4
5.	Համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցում	40 000.0						5
6.	Համայնքի մշակույթի տան կառուցում	40 000,0						6
7.	Ներհամայնքային ճանապարհների ինչպես նաև դաշտամիջյան ճանապարհների ու փողոցների նորոգում և բարեկարգում	4 500,0						7
8.	Ոռոգման ցանցի հիմնանորոգումն ու վերանորոգումը	2 000,0						8
9.	Համայնքի բնակչությանը սոցիալական ծառայությունների մատուցում	700,0						9
10.	Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումներ	300.0 (տարեկան						10
11.	Գերեզմանատների ցանկապատում	3 500,0						11

Համայնքի աշխատակազմի պահպանման ծրագրերը բնակչությանը սոցիալական ծառայությունների մատուցում նախկին տարիներին մշտապես իրականացվել են և առաջիկայում ևս նույնությամբ իրականացվելու են, դրանք համարվում են համայնքի ամենառաջնահերթ երկու ծրագրերը և ձևակերպվելու են համայնքի տարեկան բյուջեների շրջանակում համապատասխան ծախսային նախահաշիվներով, այդ պատճառով ՀԶՀԾ-ում դրանց առանձին ձևակերպման անհրաժեշտությունը չկա:

Համայնքի բնակչությանը սոցիալական ծառայությունների մատուցման ծրագիրն իրականացվում է համայնքի համայնքապետարանի և <Վորլդ Վիժն - Հայաստան> կազմակերպության Ապարանի տարածաշրջանային գրասենյակի համագործակցության շրջանակներում: Բնակչությանը սոցիալական ծառայությունների (բնակչության սոցիալապես խոցելի ընտանիքներին միանվագ ֆինանսական և այլ օգնություն և այլն) մատուցման համար: Այս ծրագիրը ևս համայնքի առաջնահերթ ծրագրերից է, յուրաքանչյուր տարի կրկնվում է և ՀԶՀԾ-ում դրա առանձին ձևակերպման անհրաժեշտությունը չկա:

Աղբահանության ծառայության մատուցման համար մասնավոր բեռնատար մեքենայի վարձակալության և արտակարգ իրավիճակների ու քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների ծրագրերը համարվում են յուրաքանչյուր տարի կրկնվող, նույն կերպ իրականացվող, և ՀԶՀԾ-ում դրանց առանձին ձևակերպման անհրաժեշտությունը չկա:

Ստորև ներկայացվում են ՀԶՀԾ-ում ներառվող ոլորտային մնացած ծրագրերի ձևակերպումներն՝ ըստ ոլորտային ծրագրի օրինակելի ձևի:

Նշված խնդիրների լուծման նպատակով նախատեսվող ծրագրերը ներկայացված են ծրագրի անձնագրերում:

Ամփոփելով ՀԶՀԾ-ում ներառված համայնքի առաջնահերթ և ֆինանսապես ապահովված ոլորտային ծրագրերը, դրանց ամփոփագիրը բերված է **աղյուսակ 5**-ում, որտեղ թվարկված են 2017-21թթ. ընթացքում իրականացման ենթակա բոլոր ոլորտային ծրագրերի անվանումները, քանակական ծավալները, արժեքները, կատարման տարիները և ֆինանսավորման աղբյուրները՝ ըստ ծրագրերի որոշված առաջնահերթությունների:

Հ/հ	Ծրագրի անվանումը	Չափի միավորը	Ծրագրի քանակական ծավալը	Ծրագրի արժեքը (հազ. դրամ)	Ծրագրի կատարումն ըստ տարիների					Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրները		
					2017	2018	2019	2020	2021	Համայնքի բյուջե	Դոնոր կազմ.-եր	Պետբյուջե ,այլ
1.	Համայնքի աշխատակազմի պահպանում	աշխատող	7	50 280.0	10 056.0	10 056.0	10 056.0	10 056.0	10 056,0	50 280.0		
2.	Համայնքային կենտրոնի կառուցում (մշակույթի տուն)	շենք	1	40 000.0		40 000.0						40 000,0
3.	Ներհամայնքային ճանապարհների ինչպես նաև դաշտամիջյան ճանապարհների և փողոցների նորոգում և բարեկարգում	կմ		4 500,0	300,0	850,0	900,0	950,0	950,0	4 500,0		
4.	Աղբահանության ծառայության մատուցման մեքենայի վարձակալություն	մեքենա	1	3 500.0	700,0	700,0	700,0	700,0	700,0	3 500,0		
5.	Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացի-ական պաշտպանության միջոցառումներ	միջոցառ.	1	1 300.0	300.0	300.0	200.0	300.0	200.0	1 300.0		
6.	Համայնքի հանդիսությունների սրահի շենքի կառուցում	շենք	1	40 000.0			40 000.0			500.0	35 000.0	
7.	Համայնքի սոցիալական աշխատողի պահպանում և բնակչությանը սոցիալական ծառայությունների մատուցում			700.0 տարեկան						700 .0		
8.	Գերեզմանների ցանկապատում	3	1,2	3 500.0				3500.0			3 500.0	
9.	Քառախ գետի վրա կամրջակի կառուցում	կամուրջ	1	2.000.0	2.000.0							2.000.0
10.	Համայնքի կոյուղացում	կմ		20 000.0				20 000.0			10 000.0	10 000.0
11.	Համայնքի ոռոգման ցանցի կառուցում	կմ		2 000.0					2 000.0		2.000.0	

Ծրագիր 1

Տնտեսական հարաբերություններ. քաղաքաշինություն

(Ոլորտի անվանումը)

Համայնքի մշակույթի տան կառուցում

(Ծրագրի անվանումը)

Վարդենիս համայնքի համայնքապետարան

(Ծրագրի հայտը ներկայացնող կազմակերպությունը, ստորաբաժանումը կամ խումբը)

Ծրագրի ընդհանուր արժեքը՝ 40 000.0 հազար դրամ

Ծրագրի տեսակը կամ գնվող ապրանքը

- ☐ Ծառայությունների մատուցում ☐ Սպասարկում ☐ Ընթացիկ աշխատանքներ
☐ Վերանորոգում ☐ Վերականգնում ☐ Ընդլայնում ☐ Փոխարինում ☒ **Նորը** ☐ Այլ

Ծրագրի հիմնավորումը

Համայնքում չկա մշակույթի տուն, որի պատճառով բնակչության մշակութային կյանքը, կարելի է ասել, սառեցված վիճակում է: Համայնքում անհրաժեշտ է կառուցել համայնքային նոր կենտրոն, որտեղ հնարավոր կլինի տեղափոխել գրադարանը, ինչպես նաև ստեղծել մշակութային տարբեր խմբեր ու խմբակներ, կազմակերպել և անցկացնել հասարակական և մշակութային տարբեր բնույթի հանրային ծառայություններ ու միջոցառումներ:

Ծրագրի նպատակները

Բարձրացնել համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցման մակարդակը, համայնքի բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը, աշխուժացնել համայնքի հասարակական և մշակութային կյանքը:

Ծրագրի խնդիրները

1. Ձեռք բերել ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի միջնորդությունը և ՀՀ կառավարության համաձայնությունը ծրագիրը ներառելու ՀՀ 2018թ. պետական բյուջեի նախագծում:
2. Համայնքի կողմից պատվիրել և ստանալ համայնքային նոր կենտրոնի կառուցման նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը:
3. Համայնքի ավագանու կողմից կայացնել որոշում հողհատկացման մասին՝ համայնքային նոր կենտրոն կառուցելու համար:
4. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության կողմից կազմակերպել մրցույթ՝ համայնքային կենտրոնի կառուցման շինարարական կազմակերպությունն ընտրելու համար:
5. Վերահսկել համայնքային մշակույթի տան նոր կենտրոնի կառուցումը և հանձնումը համայնքի հաշվեկշռին:

Ծրագրի ակնկալվող արդյունքները

- համայնքում կկառուցվի նոր կենտրոն, որտեղ հնարավոր կլինի տեղափոխել համայնքի գրադարանը,
- համայնքային կենտրոնում կստեղծվեն և կգործեն մշակութային տարբեր խմբեր ու խմբակներ՝ երեխաների, երիտասարդների և մեծահասակների ներգրավմամբ,

- համայնքային կենտրոնում կկազմակերպվեն և կանցկացվեն հասարակական և մշակութային տարբեր բնույթի հանրային ծառայություններ ու միջոցառումներ,
- կբարձրանա համայնքի բնակչությանը հանրային ծառայությունների մատուցման մակարդակը,
- կբարելավվի համայնքի բնակիչների մասնակցությունը տեղական ինքնակառավարմանը,
- կաշխուժանա համայնքի հասարակական և մշակութային կյանքը:

Կապը այլ ծրագրերի հետ

Համայնքային նոր կենտրոնի կառուցումից հետո այդտեղ կտեղափոխվեն համայնքի գրադարանը :

Ծրագրի իրականացման ժամանակացույցը

Հ/հ	Ծրագրի իրականացման քայլերը / գործողությունները	2018թ., Ամիսներ											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Ծրագիրը ներկայացնել ՀՀ Արագածոտն մարզպետարանի քննարկմանը և հավանությանը												
2.	Ներկայացնել ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի միջնորդությունը ՀՀ տարածքային կառավարման և ՀՀ ֆինանսների նախարարություններ՝ ծրագիրը ՀՀ 2018թ. պետական բյուջեի նախագծում ներառելու համար												
3.	Ձեռք բերել ՀՀ կառավարության համաձայնությունը՝ ծրագիրը ՀՀ 2018թ. պետական բյուջեի նախագծում ներառելու և ՀՀ ԱԺ ներկայացնելու համար												
4.	ՀՀ պետական բյուջեի քննարկումից և հաստատումից հետո պատվիրել ծրագրի նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը՝ որպես համայնքի կողմից ներդրում												

Հ/հ	Ծրագրի իրականացման քայլերը / գործողությունները	2019թ., Ամիսներ											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Կազմել, քննարկել և հաստատել ծրագրի նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը												

2.	Համայնքի ավագանու կողմից կայացնել որոշում հողհատկացման մասին համայնքային նոր կենտրոն կառուցելու համար:												
3.	Օժանդակել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարությանը՝ կազմակերպելու և անցկացնելու համայնքային կենտրոնի կառուցման շինարարական կազմակերպության ընտրության մրցույթը												
4.	Իրականացնել և վերահսկել համայնքային կենտրոնի կառուցման շինարարական աշխատանքները												
5.	Համայնքային նոր կենտրոնը հանձնել համայնքի հաշվեկշիռին												

Ծրագրի բյուջեն

ա/ ծրագրի եկամուտները

Հ/հ	Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրները	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2017	2018	2019	2020	2021	Ընդամենը
	ԸՆԴԱՍԵՆԸ ԾՐԱԳՐԻ ԵԿԱՍՈՒՏԵՐ		40000.0				40000.0
1.	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ						
	- Վարչական բյուջե						
	- Ֆոնդային բյուջե						
2.	Արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ						
	- Այլ պետությունների համայնքներից						
	- Միջազգային կազմակերպություններից						
3.	Ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ		40 000.0				40000.0
	- Պետական բյուջեից սուբսիդիաներ						
	- Պետական բյուջեից նպատակային հատկացումներ		40 000.0				40 000.0
	- ՀՀ այլ համայնքներից պաշտոն. դրամաշնորհներ						
4.	Պետական բյուջեից վարկ						
5.	Առևտրային բանկից վարկ						
6.	Համայնքային արժեթղթերի թողարկումից						
7.	Մասնավոր (քիզնես) հատվածի ներդրումներ						
8.	Բնակչության ներդրումներ						
9.	Այլ						

բ/ ծրագրի ծախսերն՝ ըստ ծախսերի գործառնական դասակարգման

Հ/հ	Ծրագրի ծախսերը	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2017	2018	2019	2020	2021	Ընդամենը
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾՐԱԳՐԻ ԾԱԽՍԵՐ (Ա+Բ)		40000.0				40000.0
Ա.	ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐ						
1.	Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ						
2.	Պաշտպանություն						
3.	Հասարակական կարգ, անվտանգություն և դատական գործունեություն						
4.	Տնտեսական հարաբերություններ						
5.	Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն						
6.	Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ տնտեսություն						
7.	Առողջապահություն						
8.	Հանգիստ, մշակույթ և կրոն						
9.	Կրթություն						
10.	Սոցիալական պաշտպանություն						
11.	Հիմն. բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր						
Բ.	ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐ		40000.0				40000.0
1.	Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ						
2.	Պաշտպանություն						
3.	Հասարակական կարգ, անվտանգություն և դատական գործունեություն						
4.	Տնտեսական հարաբերություններ						
5.	Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն						
6.	Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ տնտեսություն						
7.	Առողջապահություն						
8.	Հանգիստ, մշակույթ և կրոն		40 000.0				40 000.0
9.	Կրթություն						
10.	Սոցիալական պաշտպանություն						
11.	Հիմն. բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր						

գ/ ծրագրի ծախսերն՝ ըստ ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման

Հ/հ	Ծրագրի ծախսերը	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2017	2018	2019	2020	2021	Ընդամենը
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾՐԱԳՐԻ ԾԱԽՍԵՐ (Ա+Բ), այդ թվում՝		40000.0				40000.0
Ա.	ԸՆԹԱՑԻԿ ԾԱԽՍԵՐ, այդ թվում՝						
1.1	Աշխատանքի վարձատրություն, որից						
	<i>- Աշխատավարձեր և հավելավճարներ</i>						
1.2	Ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերում, որից						
	<i>- Գործառն. և բանկային ծառայությունների ծախսեր</i>						

	- Էներգետիկ ծառայություններ						
	- Կոմունալ ծառայություններ						
	- Կապի ծառայություններ						
	- Ապահովագրական ծախսեր						
	- Գույքի և սարքավորումների վարձակալություն						
	- Ներքին գործուղումներ						
	- Արտասահմանյան գործուղումների զծով ծախսեր						
	- Այլ տրանսպորտային ծախսեր						
	- Վարչական ծառայություններ						
	- Համակարգչային ծառայություններ						
	- Աշխատակազմի մասնագ. զարգ. ծառայություններ						
	- Տեղեկատվական ծառայություններ						
	- Կառավարչական ծառայություններ						
	- Կենցաղային և հանրային սննդի ծառայություններ						
	- Ներկայացուցչական ծախսեր						
	- Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայություններ						
	- Մասնագիտական այլ ծառայություններ						
	- Շենքերի և կառ.-ի ընթացիկ նորոգում և պահպանում						
	- Մեքեն. և սարք.-ի ընթացիկ նորոգում և պահպանում						
	- Գրասենյակային նյութեր և հագուստ						
	- Գյուղատնտեսական ապրանքներ						
	- Վերապատրաստման և ուսուցման նյութեր						
	- Տրանսպորտային նյութեր						
	- Շրջակա միջավայրի պահպ.-ան և գիտական նյութեր						
	- Առողջապահական և լաբորատոր նյութեր						
	- Կենցաղային և հանրային սննդի նյութեր						
	- Հատուկ նպատակային այլ նյութեր						
1.3	Տոկոսավճարներ						
1.4	Սուբսիդիաներ, այդ թվում						
	- Սուբսիդիաներ պետական (համայնքային) կազմ.-ին						
	- Սուբսիդիաներ ոչ պետական (ոչ համայնքային) կազմակերպություններին						
1.5	Դրամաշնորհներ, այդ թվում						
	- Ընթացիկ դրամաշնորհներ						
	- Կապիտալ դրամաշնորհներ						
1.6	Սոցիալական նպաստներ և կենսաթոշակներ						
	- Սոցիալական ապահովության նպաստներ						
	- Սոցիալական օգնության նպաստներ						
	- Կենսաթոշակներ						
1.7	Այլ ծախսեր						
	- Նվիրատվություններ ոչ կառավարական (հասարակական) կազմակերպություններին						
	- Այլ ծախսեր						

	- Պահուստային միջոցներ						
Բ.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍԵՐ, այդ թվում՝		40000.0				40000.0
1.1	Հիմնական միջոցներ, այդ թվում		40000.0				40000.0
	Շենքեր և շինություններ, որից		40000.0				40000.0
	- Շենքեր և շինությունների ձեռքբերում						
	- Շենքեր և շինությունների կառուցում		40000.0				40000.0
	- Շենքեր և շինությունների կապիտալ վերանորոգում						
	Մեքենաներ և սարքավորումներ, որից						
	- Տրանսպորտային սարքավորումներ						
	- Վարչական սարքավորումներ						
	- Այլ մեքենաներ և սարքավորումներ						
	Այլ հիմնական միջոցներ						
1.2	Պաշարներ						
1.3	Բարձրաժեք ակտիվներ						
1.4	Զարտադրված ակտիվներ, այդ թվում						
	- հոդ						
	- այլ չարտադրված ակտիվներ						

Ծրագիր 2

Տնտեսական հարաբերություններ. քաղաքաշինություն

(Ոլորտի անվանումը)

Համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցում

(Ծրագրի անվանումը)

Վարդենիս համայնքի համայնքապետարան

(Ծրագրի հայտը ներկայացնող կազմակերպությունը, ստորագրածանունը կամ խումբը)

Ծրագրի ընդհանուր արժեքը՝ 40 000.0 հազար դրամ

Ծրագրի տեսակը կամ գնվող ապրանքը

- ☐ Ծառայությունների մատուցում
 ☐ Սպասարկում
 ☐ Ընթացիկ աշխատանքներ
☐ Վերանորոգում
 ☐ Վերականգնում
 ☐ Ընդլայնում
 ☐ Փոխարինում
 ☒ **Նորը**
☐ Այլ

Ծրագրի հիմնավորումը

Համայնքում չկա ոչ մի կառույց, որտեղ հնարավոր կլինի կազմակերպել հանդիսություններ, ինչպես նաև հուղարկավորություններ: Համայնքի բնակչությունը մինչ օրս իրենց առիթները կազմակերպում են հարևան գյուղերում: Սրահի կառուցումը շատ մեծ անհրաժեշտություն է համայնքի բնակչության համար:

Ծրագրի նպատակները

Համայնքի բնակչության համար ստեղծել լավ պայմաններ ընտանեական միջոցառումների կազմակերպման համար՝ թեթևացնելով նրանց հոգսերը:

Ծրագրի խնդիրները

6. Ձեռք բերել ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի միջնորդությունը և ՀՀ կառավարության համաձայնությունը՝ ծրագիրը ներառելու ՀՀ 2019թ. պետական բյուջեի նախագծում:
7. Համայնքի կողմից պատվիրել և ստանալ համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցման նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը:
8. Համայնքի ավագանու կողմից կայացնել որոշում հողհատկացման մասին՝ համայնքի հանդիսությունների սրահի նոր կենտրոն կառուցելու համար:
9. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության կողմից կազմակերպել մրցույթ՝ համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցման շինարարական կազմակերպությունն ընտրելու համար:
10. Վերահսկել համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցումը և հանձնումը համայնքի հաշվեկշիռին:

Ծրագրի ակնկալվող արդյունքները

- համայնքում կկառուցվի հանդիսությունների սրահ, որտեղ կկազմակերպվեն և կանցկացվեն հասարակական և ընտանեական տարբեր բնույթի միջոցառումներ ,

Կապը այլ ծրագրերի հետ

Ծրագրի իրականացման ժամանակացույցը

Հ/հ	Ծրագրի իրականացման քայլերը / գործողությունները	2019թ., Ամիսներ											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Ծրագիրը ներկայացնել ՀՀ Արագածոտն մարզպետարանի քննարկմանը և հավանությանը												
2.	Ներկայացնել ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի միջնորդությունը ՀՀ տարածքային կառավարման և ՀՀ ֆինանսների նախարարություններ՝ ծրագիրը ՀՀ 2019թ. պետական բյուջեի նախագծում ներառելու համար												
3.	Ձեռք բերել ՀՀ կառավարության համաձայնությունը՝ ծրագիրը ՀՀ 2019թ. պետական բյուջեի նախագծում ներառելու և ՀՀ ԱԺ ներկայացնելու համար												
4.	ՀՀ պետական բյուջեի քննարկումից և հաստատումից հետո պատվիրել ծրագրի նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը՝ որպես համայնքի կողմից ներդրում												

Հ/հ	Ծրագրի իրականացման քայլերը / գործողությունները	2019թ., Ամիսներ											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Կազմել, քննարկել և հաստատել ծրագրի նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերը												
2.	Համայնքի ավագանու կողմից կայացնել որոշում հողիատկացման մասին՝ համայնքի հանդիսությունների սրահը կառուցելու համար:												
3.	Օժանդակել ՀՀ քաղաքաշինության նախարարությանը՝ կազմակերպելու և անցկացնելու համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցման շինարարական կազմակերպության ընտրության մրցույթը												
4.	Իրականացնել և վերահսկել համայնքի հանդիսությունների սրահի կառուցման շինարարական աշխատանքները												
5.	Համայնքի հանդիսությունների սրահը հանձնել համայնքի հաշվեկշռին												

Ծրագրի բյուջեն

ա/ ծրագրի եկամուտները

Հ/հ	Ծրագրի ֆինանսավորման աղբյուրները	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2017	2018	2019	2020	2021	Ընդամենը
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾՐԱԳՐԻ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ			40000.0			40000.0
1.	Համայնքի բյուջեի եկամուտներ						
	- Վարչական բյուջե						
	- Ֆունդային բյուջե						
2.	Արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ						
	- Այլ պետությունների համայնքներից						
	- Միջազգային կազմակերպություններից						
3.	Ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ			40 000.0			40000.0
	- Պետական բյուջեից սուբսիդիաներ						
	- Պետական բյուջեից նպատակային հատկացումներ			40 000.0			40 000.0

	- ՀՀ այլ համայնքներից պաշտոն. դրամաշնորհներ						
4.	Պետական բյուջեից վարկ						
5.	Առևտրային բանկից վարկ						
6.	Համայնքային արժեթղթերի թողարկումից						
7.	Մասնավոր (բիզնես) հատվածի ներդրումներ						
8.	Բնակչության ներդրումներ						
9.	Այլ						

բ/ ծրագրի ծախսերն՝ ըստ ծախսերի գործառական դասակարգման

Հ/հ	Ծրագրի ծախսերը	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2017	2018	2019	2020	2021	Ընդամեն
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾՐԱԳՐԻ ԾԱԽՍԵՐ (Ա+Բ)			40 000.0			40000.0
Ա.	ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐ						
1.	Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ						
2.	Պաշտպանություն						
3.	Հասարակական կարգ, անվտանգություն և դատական գործունեություն						
4.	Տնտեսական հարաբերություններ						
5.	Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն						
6.	Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ տնտեսություն						
7.	Առողջապահություն						
8.	Հանգիստ, մշակույթ և կրոն						
9.	Կրթություն						
10.	Սոցիալական պաշտպանություն						
11.	Հիմն. բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր						
Բ.	ՖՈՆԴԱՅԻՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԾԱԽՍԵՐ			40 000.0			40000.0
1.	Ընդհանուր բնույթի հանրային ծառայություններ			40 000.0			40 000.0
2.	Պաշտպանություն						
3.	Հասարակական կարգ, անվտանգություն և դատական գործունեություն						
4.	Տնտեսական հարաբերություններ						
5.	Շրջակա միջավայրի պաշտպանություն						
6.	Բնակարանային շինարարություն և կոմունալ տնտեսություն						
7.	Առողջապահություն						
8.	Հանգիստ, մշակույթ և կրոն						
9.	Կրթություն						
10.	Սոցիալական պաշտպանություն						
11.	Հիմն. բաժիններին չդասվող պահուստային ֆոնդեր						

գ/ ծրագրի ծախսերն՝ ըստ ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման

Հ/հ	Ծրագրի ծախսերը	Կանխատեսվող ժամանակահատվածը					
		2017	2018	2019	2020	2021	Ընդամենը
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾՐԱԳՐԻ ԾԱԽՍԵՐ (Ա+Բ), այդ թվում՝			40 000.0			40000.0
Ա.	ԸՆԹԱՑԻՎ ԾԱԽՍԵՐ, այդ թվում՝						
1.1	Աշխատանքի վարձատրություն, որից						
	- Աշխատավարձեր և հավելավճարներ						
1.2	Ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերում, որից						
	- Գործառն. և բանկային ծառայությունների ծախսեր						
	- Էներգետիկ ծառայություններ						
	- Կոմունալ ծառայություններ						
	- Կապի ծառայություններ						
	- Ապահովագրական ծախսեր						
	- Գույքի և սարքավորումների վարձակալություն						
	- Ներքին գործուղումներ						
	- Արտասահմանյան գործուղումների գծով ծախսեր						
	- Այլ տրանսպորտային ծախսեր						
	- Վարչական ծառայություններ						
	- Համակարգչային ծառայություններ						
	- Աշխատակազմի մասնագ. զարգ. ծառայություններ						
	- Տեղեկատվական ծառայություններ						
	- Կառավարչական ծառայություններ						
	- Կենցաղային և հանրային սննդի ծառայություններ						
	- Ներկայացուցչական ծախսեր						
	- Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայություններ						
	- Մասնագիտական այլ ծառայություններ						
	- Շենքերի և կառ.-ի ընթացիկ նորոգում և պահպանում						
	- Մեքեն. և սարք.-ի ընթացիկ նորոգում և պահպանում						
	- Գրասենյակային նյութեր և հագուստ						
	- Գյուղատնտեսական ապրանքներ						
	- Վերապատրաստման և ուսուցման նյութեր						
	- Տրանսպորտային նյութեր						
	- Շրջակա միջավայրի պահպ.-ան և զիտական նյութեր						
	- Առողջապահական և լաբորատոր նյութեր						
	- Կենցաղային և հանրային սննդի նյութեր						
	- Հատուկ նպատակային այլ նյութեր						
1.3	Տոկոսավճարներ						
1.4	Սուբսիդիաներ, այդ թվում						
	- Սուբսիդիաներ պետական (համայնքային) կազմ.-						

	ին						
	- Սուբսիդիաներ ոչ պետական (ոչ համայնքային) կազմակերպություններին						
1.5	Դրամաշնորհներ, այդ թվում						
	- Ընթացիկ դրամաշնորհներ						
	- Կապիտալ դրամաշնորհներ						
1.6	Սոցիալական նպաստներ և կենսաթոշակներ						
	- Սոցիալական ապահովության նպաստներ						
	- Սոցիալական օգնության նպաստներ						
	- Կենսաթոշակներ						
1.7	Այլ ծախսեր						
	- Նվիրատվություններ ոչ կառավարական (հասարակական) կազմակերպություններին						
	- Այլ ծախսեր						
	- Պահուստային միջոցներ						
Բ.	ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍԵՐ, այդ թվում՝			40 000.0			40000.0
1.1	Հիմնական միջոցներ, այդ թվում			40 000.0			40000.0
	Շենքեր և շինություններ, որից			40 000.0			40000.0
	- Շենքեր և շինությունների ձեռքբերում						
	- Շենքեր և շինությունների կառուցում			40 000.0			40000.0
	- Շենքեր և շինությունների կապիտալ վերանորոգում						
	Մեքենաներ և սարքավորումներ, որից						
	- Տրանսպորտային սարքավորումներ						
	- Վարչական սարքավորումներ						
	- Այլ մեքենաներ և սարքավորումներ						
	Այլ հիմնական միջոցներ						
1.2	Պաշարներ						
1.3	Բարձրարժեք ակտիվներ						
1.4	Զարտադրված ակտիվներ, այդ թվում						
	- հող						
	- այլ չարտադրված ակտիվներ						

4. ՀԶՀԾ-Ի ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄ

Համայնքի յուրաքանչյուր տարվա բյուջեի նախագծի կազմման ծրագրային հիմքը ՀԶՀԾ-ում համապատասխան տարվա համար նախատեսված ոլորտային և բնակավայրային ծրագրերն են, որոնց իրականացման համար հիմնական աղբյուրները համայնքապետարանը ակնկալում է միջազգային և բարեգործական կազմակերպությունների, բարերարների, հասարակական կազմակերպությունների, ՀՀ կառավարության, մարզպետարանի, ինչպես նաև համայնքի սեփական եկամուտների հաշվին : Վարդենիս համայնքի ՀԶՀԾ-ի ֆինանսավորումն ամփոփված է Աղյուսակ 7-ում:

Աղյուսակ 7. ՀԶՀԾ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԱՍՓՈՓԱԹԵՐԹ

(Վարդենիս համայնք)

(2017-2021 թթ.)

Պարտադիր խնդիր	Բյուջետա- վորված միջոցներ	Ծրագրի կատարումն ըստ տարիների					Ֆինանսավորման աղբյուրներ					Ծախսեր ի դասեր		Ֆինանսավորման կարգավիճակ				
		2017	2018	2019	2020	2021	Համայնքի սեփական եկամուտներ	Ներքին պաշտոնական դրամաշնորհներ	Եվրոսֆերա պաշտոնապահ դրամաշնորհներ	Բարեգործություն/նվիրատվություն	Պետություն-համայնք-մասնավոր հաստված համագործակցու-թյուն	Այլ աղբյուրներ	Ընթացիկ ծախսեր	Կապիտալ ծախսեր	Ֆինանսավորումն առկա է	Ֆինանսավորման շուրջ ընթանում են բանակցություններ	Ներկայացվել է ֆինանսավորման հայտ	Ֆինանսավորման հարցը լուծված չէ
1.Համայնքիմշակույթիտանկապիտավերանորոգումընմշակույթ																		

այինկյանքիաշ խուժացում																		
2.Համայնքիփող ոցներիբարեկա րգում																		
3. Բակայինտարա ծքներիբարեկա րգումնուսաֆալ տապատում																		
4. Ոռոգմանցանցի հիմնանորոգում նուվերակառուց ում																		
5.Համայնքիհան գստիգոտուվեր ականգնում																		
6. Բազմաբնակար անշենքերիտան իքներիկապիտ ալվերանորոգու մ																		
7. Համայնքիմարզ ադպրոցիկառու ցում																		
8. Եկեղեցուկառու ցմանաշխատա նքներ																		

9.Էներգախնայողությաննվերականգնվողէներգետիկայիծրագրերիիրագործում																		
---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. ՀԶՀԾ-Ի ՍՈՆԻԹՈՐԻՆԳ

ՀԶՀԾ-ի մոնիթորինգն իրականացվելու է ՀԶՀԾ-ի և տարեկան բյուջեի կառավարման գծով ԽՄ-ի կողմից: ՀՀԶԾ-ի իրականացման ժամանակահատվածում կենթարկվեն մոնիթորինգի, կմշակվի մոնիթորինգի պլան, որը հնարավորություն կտա համայնքին վերահսկելու իրականացվող ծրագրերը և ամեն տարի մինչև հաջորդ տարվա 1-ին եռամսյակը պատրաստել մոնիթորինգի հաշվետվություն և կներկայացվի համայնքի ավագանուն, իսկ հաշվետվության մեկ օրինակ կուղարկվի ՀՀ ՏԿԶՆ տեղական ինքկառավարման վարչություն:

ՀԶՀԾ-ի մոնիթորինգն իրականացվելու է ըստ ոլորտային ծրագրերի ու միջոցառումների աշխատանքների կատարման ցուցանիշների:

Աղյուսակ 8 -*նւ* ներկայացված է ՀԶՀԾ-ում ներառված ծրագրերի միջոցառումների մոնիթորինգի և գնահատման վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման ձևանմուշը:

Աղյուսակ 8. Մ Ո Ն Ի Թ Ո Ր Ի Ն Գ Ի Ա Ն Ձ Ն Ա Գ Ի Ր

ՎԱՐԴԵՆԻՍ ՀԱՄԱՅՆՔ

(_____ թվականներ)

Տրամաբանական մոդելի բաղադրիչ	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2016)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2017)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2017)	Ցուցանիշի կատարողական (2017)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2018)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2018)	Ցուցանիշի կատարողական (2018)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2019)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2019)	Ցուցանիշի կատարողական (2019)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2020)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2020)	Ցուցանիշի կատարողական (2020)	Ցուցանիշի թիրախային արժեք (2021)	Ցուցանիշի փաստացի արժեք (2021)	Ցուցանիշի կատարողական (2021)	Տվյալների հավաքագրման պարբերականությունը	Ցուցանիշի ստացման աղբյուր	Ցուցանիշի ստացման մեթոդ
	Կիսամյակա լին	Տարեկան																	
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ																			
1.Աղքատությանշեմիցց ցածրգտնվողընտանիքն երիհարաբերությունըհամայնքիընտանիքների ընդհանուրթվին (արտահայտվածտոկոսով)																	X	Մարզպետա-րաններ (Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Արարատ, Ջերմուկ համայնքների համար՝ համայնքապե տարաններ)	Փաստաթղթայի և ուսումնասիրու թյուն/հարցազր ույց
2.Համայնքիսեփականե կամուսներինտարեկան աճ,արտահայտվածտո կոսով																	X	Համայնքա-պետարան	Փաստա-թղթային ուսումնա-սիրություն

3. Համայնքում գրանցված բնակիչներին թվի փոխությունը նախորդ տարվա համեմատ, արտահայտված տոկոսով, չհաշված համայնքի բնակչության փոփոխությունը բնական աճի պատճառով																	X	ՀՀ Ոստիկանություն	Հարցում
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ																			
1. Ակտիվ շակույթային նմարգական կյանքի կազմակերպումը՝ երիտասարդության ներգրավմամբ																			
1.1. Համայնքի մշակույթի տան կապիտալ վերանորոգումը նմշակույթային կյանքի աշխուժացում																	X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
2. Համայնքի կառուցապատումը, բարեկարգումը նկանաչապատումը, համայնքի աղբահանությունը նսանի տարակա նմաքրումը, կոմունալ տնտեսության աշխատանքներին ապահովումը, ինչպես նաև համայնքային գերեզմանատան պահպանումը և գործունեության ապահովումը																			
2.2. Համայնքի փողոցներին արեկարգում																	X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն

2.3. Բակային տարածքների բարեկարգումն ու աֆա- լտապատում																		Մ	Համայնքա- պետարան	Փաստա- թղթային ուսումնա- սիրություն
2.4. Ոռոգման ցանցի հիմնա- նորոգումն ու վերակառո- ւցում																		Մ	Համայնքա- պետարան	Փաստա- թղթային ուսումնա- սիրություն
2.5. Համայնքի հանգստի գոտի ու վերականգնում																		Մ	Համայնքա- պետարան	Փաստա- թղթային ուսումնա- սիրություն
3. Համայնքի կոմունալ տնտեսության աշխատանքների կազմակերպում, համայնքի սեփական տնտեսության համար վաճառվող հողերի, խոտերի, անտառների, հանրակացարանների, վարչական շենքերի, հայրենասիրական շինությունների պահպանումը, շահագործումը, կազմակերպում է դրանց նորոգումը																				
3.6. Բազմաբնակարան շենքերի տանիքների կապիտալ վերանորոգում																		Մ	Համայնքա- պետարան	Փաստա- թղթային ուսումնա- սիրություն
4. Համայնքում ֆիզիկական և կոլտուրային սպորտի զարգացմանը նպաստում, սպորտային հրապարակների և մարզական այլ առույցների շինարարության հիմնականացում, հանգստի գոտիների ստեղծումը																				

4.7. Համայնքի մարզադպրոցի կառուցում																	X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
5.Բարեգործության խթանումը՝ համայնքում մշակութային, կրթական, գիտական, առողջապահական, մարզական, սոցիալական և այլ հաստատությունների հիմնադրման, ֆինանսավորման, ինչպես նաև նորանց ֆինանսական անկախության ապահովման նպատակով																			
5.8. Եկեղեցու կառուցման աշխատանքներ																	X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն
5.9.Էներգախնայողության եւ վերականգնվող էներգետիկայի ծրագրերի իրագործում																	X	Համայնքապետարան	Փաստաթղթային ուսումնասիրություն

ԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ

Համաձայն տեղական ինքնակառավարման բնագավառի ՀՀ օրենսդրության, ՀԶՀԾ-ն հանդիսանում է համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների ձևավորման ծրագրային հիմքը: ՀԶՀԾ-ում 2017-21թթ. համար նախատեսված ոլորտային ծրագրերը, ծառայությունները և միջոցառումները հիմք կհանդիսանան համայնքի այդ տարիների բյուջեների կազմման, ընդունման և իրականացման համար: Գործնականում, ՀԶՀԾ-ի իրականացումը կհանգի հիմնականում (չհաշված ֆինանսավորման այլ աղբյուրների հաշվին նախատեսված ծրագրերը, ծառայությունները և միջոցառումները) համայնքի գալիք հինգ տարիների բյուջեների մշակմանը և կատարմանը: Հետևաբար, համայնքի 2017-21թթ. ՀԶՀԾ-ն ամբողջական ծավալով իրականացնելու հարցը մեծապես կախված կլինի համայնքի առաջիկա հինգ տարիների բյուջեներում նախատեսվող մուտքերի (հատկապես՝ սեփական եկամուտների) փաստացի կատարման մակարդակից և դրանց խնայողաբար ու արդյունավետ ծախսումից:

Ծրագիրը հաջողությամբ իրագործելու համար ՏԻՄ-երը պետք է սերտորեն և արդյունավետ համագործակցեն պետական կառույցների, միջազգային դոնոր կազմակերպությունների և այլ շահագրգիռ կողմերի և կառույցների հետ: Նպատակային և արդյունավետ համագործակցություն ծավալել ՀՀ պետական կառավարման համապատասխան մարմինների (հատկապես՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզպետարանի), ՀՀ-ում (մասնավորապես՝ ՀՀ Արագածոտնի մարզում) գործող միջազգային և տեղական դոնոր, մասնավոր և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների, անհատ գործարարների հետ՝ համայնքային տնտեսությունում ապահովելու ՀԶՀԾ-ով պլանավորված ներդրումները և միջոցները: ՀԶԲԾ-ում կամ տվյալ տարվա բյուջեում ներառված ծրագրերը կամ ծառայությունները պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար, նախատեսվում է, որ յուրաքանչյուր ծրագրի կամ ծառայության համար կսահմանվեն և կգնահատվեն դրանով նախատեսված աշխատանքների կատարման որոշակի ցուցանիշներ, որոնց միջոցով էլ կգնահատվի տարեկան առաջընթացը ՀԶՀԾ-ով սահմանված՝ համայնքի միջնաժամկետ նպատակներին հասնելու գործում:

ՀԶՀԾ-ի իրականացման հսկողությունը և ներքին վերահսկողությունը կիրականացնեն համայնքի ղեկավարը և համայնքի ավագանին: ՀԶՀԾ-ի ներքին վերահսկողության արդյունքները կներկայացվեն համայնքի ավագանուն՝ ի գիտություն: Յուրաքանչյուր հաջորդ տարի կկատարվի ՀԶՀԾ-ի իրականացման նախորդ տարվա արդյունքների ուսումնասիրություն, ամփոփում, ձեռքբերումների գնահատում և թերությունների բացահայտում: Նախորդ տարվա արդյունքների հիման վրա համապատասխան ուղղումներ և

լրացումներ կկատարվեն մնացյալ տարիների ծրագրերում:

Հիմնվելով ՀԶՀԾ-ի իրականացման տարեկան հաշվետվության վերաբերյալ համայնքի ավագանու կայացրած որոշման վրա, ՀԶՀԾ-ի վերանայման անհրաժեշտության դեպքում, համայնքի ղեկավարը ՀԶՀԾ-ում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու վերաբերյալ իրեն (կամ) համայնքի ավագանու անդամներից ստացված բոլոր առաջարկությունները ներկայացնում է համայնքի ավագանու քննարկմանը և հաստատմանը: Համայնքի ավագանու անդամի (անդամների) առաջարկած այն փոփոխությունները և (կամ) լրացումները, որոնք ավելացնում են ՀԶՀԾ-ի իրականացման ծախսերը, համայնքի ավագանու որոշմամբ ընդունվում են միայն համայնքի ղեկավարի եզրակացության առկայությամբ և ավագանու նիստին ներկա անդամների ձայների երկու երրորդով: ՀԶՀԾ-ի փոփոխությունները և (կամ) լրացումները, ավագանու հաստատումից հետո, հրապարակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

